

Ronse en de faciliteiten

De visie van N-VA Ronse

© 2011 N-VA Ronse

N-VA Ronse - Gustaaf De Royerslaan 134 - 9600 Ronse
ronse@n-va.be
www.n-va.be/ronse

Ronse en de faciliteiten

De visie van N-VA Ronse

Inhoudstafel

Voorwoord	5
Inleiding	7
I De complexe verhouding tussen taal en politiek	9
II Een blik op de geschiedenis	15
III Analyse van een halve eeuw hervorming	27
IV De faciliteiten in Ronse in de praktijk	31
V Standpunt N-VA Ronse over de faciliteiten	33
VI Vijf krachtlijnen voor het lokaal programma	41
VII Interessante verwijzingen en links	43

‘In de taalgrensgemeenten waar wij in meerderheid zijn, moeten we immers het voorbeeld geven dat de sprankel hoop voor de anderen doet opflakkeren’.

Huub Broers
Burgemeester Voeren
Senator

Voorwoord

door Huub Broers, burgemeester van Voeren

'Taalfaciliteiten zijn stommiteiten' hebben we in onze jeugd jaren geroepen. Vandaag blijkt dat waar te zijn. Ze bedreigen de identiteit van onze Vlaamse gemeenten.

Dat het ook anders kan en kon, bewijzen ze aan de andere kant van de taalgrens. Waar wij een Omzendbrief nodig hadden en hebben om de verfransing tegen te houden en de Waalse intenties binnen de wettelijke perken te houden, zijn ze erin geslaagd om de faciliteiten bijna automatisch uit te roeien. Kijk maar eens naar de Nederlandstalige website van Vloesberg, de gemeente van ene Rudy Demotte en zie hoe hij en zijn mensen de faciliteiten heel erg strikt beperken. Ze is er grotendeels in het... Frans. Als wij diezelfde strategie zouden toepassen was het land te klein. En hoe zat het ook weer met die 40% Limburgse Vlamingen in het Jekerdal? Wel, zij kregen bij de overheveling naar Luik geen faciliteiten! Hun gemeenten zijn nu een-talig Frans. Daarom hoor je niets meer van de Waalse faciliteiten- en taalgrensgemeenten.

Het is anderzijds bijzonder opvallend dat diezelfde Franstaligen blijvend interesse hebben voor het Franstalig onderwijs bij ons, maar niet voor het Nederlandstalige onderwijs bij hen. Het is er nochtans ook een recht en soms zelfs een plicht. Persoonlijk ben ik daar wel tegengesteld principieel in. Voor mij hoeft dat niet. Maar dan uiteraard ook niet bij ons. Die scholen werken de integratie tegen. Door vanaf de prille jaren te leren dat de prioritaire taal van onze gemeenten niet gebruikt hoeft te worden, creëer je afwijkende visies en wakker je acties tegen ons aan.

Om al die en zovele andere redenen houd ik in Voeren een strikte lijn aan. Vaak tegen de wensen en de niet bindende adviezen - niet meer dan dat - van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht in. Die commissie dient grotendeels degenen die zich niet willen aanpassen, die vinden dat hun taal overal de eerste moet

zijn. Ook bij ons! Ik leg die naast mij neer voor zover ze strijdig zijn met of afwijkend zijn van de Vlaamse Omzendbrieven en de Arresten van de Raad van State. Straatnamen moeten in twee talen? Maar dan wel niet op dezelfde manier. Dus zijn de Franse letters kleiner. Tevens veranderden de door onze voorgangers kunstmatig aangepaste namen - door overal "straat" toe te voegen aan de authentieke namen konden ze deze vertalen - terug naar Kinkenbergh of Mennekesput. Zonder vertaling! Het straatbeeld is dus veelal hersteld.

In de taalgrensgemeenten waar wij in meerderheid zijn, moeten we immers het voorbeeld geven dat de sprankel hoop voor de anderen doet opflakkeren. Want geef toe, wie had er in 1982 gedacht dat we in Voeren ooit terug de meerderheid zouden halen? Wij hadden toen 5 zeteltjes op 15. Nu hebben we er 9 en "zij" 6. Ook in het OCMW - bij ons rechtstreeks verkozen door de kiezers met B-nationaliteit - hebben we die meerderheid. Het heeft dus wel degelijk zin om strikt te interpreteren en toe te passen. Om te volharden en de grenzen af te bakenen.

Huub Broers
Burgemeester Voeren - senator

‘Waarom zouden we iets bestendigen als het de ontwikkeling van onze stad afremt en heel wat nefaste maatschappelijke problemen genereert?’

Paul Carteus
Initiatiefnemer N-VA Ronse

Inleiding

door Paul Carteus, initiatiefnemer N-VA Ronse

Wie zonder voorkennis in Ronse terechtkomt, zal meermaals grote ogen trekken. Anders dan in de overige Oost-Vlaamse steden en gemeenten is het Frans hier opvallend aanwezig in het straatbeeld. In de winkels en de gemeentediensten kan je terecht in het Frans. Op de trein roept de conducteur om dat je in Ronse, Renaix aankomt. De bibliotheek heeft een uitgebreide Franstalige collectie. De straatnaamborden zijn in de 2 landstalen opgesteld. Franstalige kinderen kunnen naar het Franstalig kleuter en lager onderwijs. Wie het vraagt, kan officiële documenten in het Frans aanvragen.

Een vreemde situatie voor een Vlaamse stad gelegen in het ééntalig Nederlandstalig landsgedeelte? Ronse is immers een taalgrensgemeente met een specifieke taalregeling. De zogenaamde faciliteiten voor Franstalige inwoners.

De discussie omtrent het behoud, de versterking of de afschaffing van de faciliteiten blijven de gemoederen bedaren. In 2008 werd de kwestie nogmaals op de spits gedreven naar aanleiding van het schrijven van de huidige burgemeester aan de toenmalige formateur Yves Leterme om de faciliteiten af te schaffen. Ook de media had heel wat aandacht voor dit markante schouwspel en vond plots wel de weg naar het 'verre' Ronse.

Naar aanleiding van de onderhandelingsnota van formateur Di Rupo in juni 2011 hielden we in Ronse het hart vast. Ter compensatie voor de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde stelde hij voor om taalgeschillen in alle rand- en taalgrensgemeenten met een speciale taalregeling door het tweetalige Grondwettelijk Hof te laten beslechten. Daarmee zou de Vlaamse kamer van de Raad van State deze bevoegdheid verliezen. Als de Franstaligen mee kunnen oordelen, zou de omzendbrief Peeters een kort leven beschoren zijn. Dit zou de bevoegdheden van de Vlaamse regering grondig ondermijnen. Gelukkig heeft deze passage de onderhandelin-

gen niet overleefd, maar in het Vlinderakkoord worden evenmin stappen gezet om de nefaste faciliteitenregeling af te bouwen of –beter nog– af te schaffen. Integendeel, het akkoord holt het Vlaamse statuut van de 6 randgemeenten rond Brussel nog verder uit.

In deze publicatie gaan we verder in op de kwestie van de faciliteiten voor Ronse. We starten bij de maatschappijvisie van N-VA Ronse en het belang van de taal. Daarnaast schetsen we een beknopt overzicht en een analyse van de taalwetgeving, het ontstaan van de taalgrens met de faciliteiten en de hervorming van de staat. Tenslotte sluiten we af met de visie en de voorstellen van N-VA Ronse.

Dit document geeft de visie weer van N-VA Ronse over het taalstatuut van onze stad. Politiek gaat over het reguleren van tegenstrijdige opinies en visies op de samenleving. Vanuit het geloof in een dialectische werkelijkheid zijn wij ervan overtuigd dat we door de confrontatie tussen these en antithese tot een boeiende synthese kunnen komen. Vandaar zijn wij steeds bereid om onze opinie en standpunten nader toe te lichten en daarover in debat te gaan. U kan ons steeds bereiken via ronse@n-va.be. Meer informatie kunt u terugvinden op onze webstek: www.n-va.be/ronse.

We wensen u veel leesplezier in de hoop dat we samen werk kunnen maken van Ronse. Onze drijfveer is de bekommernis voor onze stad en een voorspoedige toekomst voor de Ronse-naars.

Paul Carteus
N-VA Ronse

'De kennis van het Nederlands is noodzakelijk en een minimale voorwaarde voor integratie. Het creëert kansen en schept de vrijheid om zich binnen de maatschappij te ontplooiën en te bewegen. Taal is geen uitsluitingsmechanisme, maar het bindt de burgers'.

I De complexe verhouding tussen taal en politiek

De faciliteiten gaan in essentie over de complexe verhouding tussen identiteit, taal, gemeenschapsvorming, bestuur en politiek. Over deze concepten is al heel wat inkt gevloeid. De concrete invulling en de onderlinge verhouding tussen deze elementen zijn steeds voer voor discussie. Afhankelijk van het uitgangspunt en de perceptie geeft men een welbepaalde betekenis aan deze begrippen. Het referentiekader dat we hanteren, bepaalt zo de visie op de samenleving en de impact op de realiteit. Toch vinden we het belangrijk om stil te staan bij de positie van waaruit wij de visie van N-VA Ronse over de faciliteiten in onze stad opbouwen.

Een Vlaams-nationale kijk op de samenleving

Het Vlaams nationalisme vormt de basis waarop N-VA Ronse de samenleving benadert. Het nationalisme verbindt het concept van een nationale identiteit aan een politieke visie omtrent de organisatie van de samenleving. Het legt als het ware de link tussen de natie als sociaal-culturele entiteit en de staat als politieke eenheid. Alvorens we deze koppeling maken, staan we stil bij de begrippen staat en natie.

Het internationaal recht omschrijft een staat vanuit drie essentiële componenten, namelijk een bevolking, een afgebakend grondgebied en een wettelijk instituut met de aanwezigheid van een georganiseerde politiek. De staat oefent de bevoegdheden uit binnen een bepaalde geografische afbakening. Het heeft met andere woorden de beslissingsmacht om de samenleving te organiseren, de maatschappij te reglementeren en initiatieven te nemen door goederen en diensten te leveren. De staat heeft de middelen in handen om wetten af te dwingen en bestraffend op te treden als deze niet worden nageleefd. Om dit te organiseren zijn er permanente politieke en wettelijke instituties. Soevereiniteit betekent een wezenskenmerk van iedere staat. De staat heeft de exclusieve bevoegdheid om het publiekrechtelijk gezag uit te oefenen. Geen enkele staat is met name ondergeschikt aan een andere entiteit, tenzij

autonoom wordt beslist om op vrijwillige basis een stukje van de soevereiniteit af te staan aan bijvoorbeeld een internationale organisatie of samenwerking.

De bevolking bestaat uit een aantal individuen die beschikken over de nationaliteit. Als gemeenschap maken ze deel uit van de staat. Dat verschaft hen rechten, maar ook plichten en verantwoordelijkheden. Er bestaat een essentieel verschil tussen een gemeenschap en een natie. Een natie geeft immers een politieke inhoud aan de gemeenschap. Zelfbeschikking is een vereiste om de eigen samenleving te sturen en te organiseren.

We spreken van een natiestaat als een natie en een staat samenvallen. Volgens het nationalisme dient een natie, als culturele identiteit, een soeverein territorium te bezitten. De natie is het meest doeltreffende niveau om efficiënt een overheid te organiseren.

Het principe van de natiestaat is een recent gegeven en kent zijn opgang tijdens de verlichting en de modernisering aan het einde van de 18de eeuw. De burgerij ziet in zichzelf de mogelijkheden om het bestuur vorm te geven. Door dit proces krijgt het volk de macht om zelf wetten op te stellen en afspraken te maken. Voortaan vormt de bevolking het bestaansrecht van de staat. In dit proces ontwaakt de natie of het volk. Het nationalisme kent zo haar oorsprong in de volkssoevereiniteit en de burgerdemocratie. Toen de burgerij de macht greep, valt het doek over het ancien regime. Dit betekent een drastische omwenteling met de middeleeuwen waar een onaantastbaar opperwezen of instituut, zoals God of de monarchie, het gezag en de macht legitimeert.

Afhankelijk van de ideologische invalshoek kunnen we het nationalisme anders aankleden. Dit gaat over een linkse of rechtse, een conservatieve of een progressieve, een behoudsgezinde of een revolutionaire verschijningsvorm. In heel wat gevallen vormt het nationalisme de drijfveer van het streven naar de emancipatie en de ontvoogding ten aanzien van een sterk gecentra-

liseerd bestuur, maar evenzeer wordt het door een sterk gecentraliseerd bestuur aangewend om de macht te bestendigen en afwijkende opinies te elimineren. In die zin situeert de maatschappijvisie de ideologische invulling van het nationalisme.

De identiteit van het individu en de samenleving

De vraag naar 'wie we zijn' vormt één van de meest gecompliceerde vragen waar geen pasklaar antwoord op bestaat. Wie we zijn, wordt bepaald door verschillende uiteenlopende aspecten: onze afkomst en waar we wonen, wat we doen, welke taal we spreken, welke godsdienst we beleven, welke studies of job we uitoefenen, voor welke voetbalploeg we supporteren, wat onze hobby's zijn,... Feit is dat deze aspecten in een symbiotische en dynamische wisselwerking onze identiteit construeren. Identiteit is steeds een dynamisch proces. Binnen deze complexe interactie zal ieder individu bepaalde kenmerken profileren en beklemtonen, terwijl we andere eerder zullen negeren of ontkennen. Sommige specifieke aspecten kunnen we zelf kiezen of verwerven, terwijl anderen een vaststaand gegeven zijn. Deze kunnen we hooguit verdoezelen. Verschillende facetten zijn objectiveerbaar, zoals de plek waar we geboren zijn of wonen, symbolen die ons bekoren, een gemeenschappelijk verleden, de taal die we spreken,.....

Wij geloven in de ontwikkeling en de vrijheid van ieder individu, maar zien de mens ook als een sociaal wezen in een continue interactie met anderen. Dat weerspiegelt zich in de familiebanden die we koesteren, de vriendengroepen die we onderhouden of de verenigingen waarin we ons engageren. We maken deel uit van een samenleving. In dat opzicht staat het individu nooit helemaal alleen op zichzelf, maar vormt het een schakel van de maatschappij. Individuen geven een deel van hun vrijheid op om de organisatie van de gemeenschap en het sturen van de samenleving mogelijk te maken. Dit schept rechten en creëert eveneens plichten. Door de rijkdom en complexe wisselwerking van de interacties wordt een samenleving meer dan de optelsom van de individuen.

Nationale identiteit en de wil om de gemeenschap te vormen

Identiteit staat haaks op een statische realiteit. Als dynamisch proces spiegelt het zich af tegen een geglobaliseerde en multiculturele wereld. Het speelt niet alleen een belangrijke rol in de ontwikkeling, de vorming en de ontplooiing van het individu, maar ook in de interactie tussen verschillende individuen. Op dat moment spreken we over de vorming van een samenleving.

Een nationale identiteit vormt een onderdeel van het complexe kluwen van de verschillende kenmerken die ons als persoon tekenen. We gaan er al langer niet meer vanuit dat het individu uitsluitend gevormd wordt door één onaantastbare nationale identiteit, noch dat de gemeenschap wordt gekenmerkt door homogeniteit. Een nationale identiteit is een sociale constructie van een groep individuen die elkaar niet kennen, maar desondanks de wil formuleren om een gemeenschap te vormen en daar eveneens deel willen van uitmaken. Men voelt zich met elkaar verbonden om samen een lotsgemeenschap te delen binnen eenzelfde democratische ruimte. In die zin is identiteit geen doel op zich noch een finaliteit, maar een middel om het samenleven mogelijk te maken.

Iedereen draagt verantwoordelijkheid en zorg voor de wereld rondom. Deze manifesteert zich in een solidariteit ten opzichte van diegenen die het minder goed hebben en kansen moeten ontberen. De samenleving moet opportuniteiten creëren opdat iedereen zijn competenties en mogelijkheden optimaal kan uitspelen. Daartegenover koestert de maatschappij de verwachting dat kansen effectief worden gegrepen en mogelijkheden optimaal worden benut. De wens om zich in te schakelen in de Vlaamse samenleving is met andere woorden voorwaardelijk. Wie het Vlaamse burgerschap ambieert heeft rechten, maar ook plichten. Wie deel wil uitmaken van de Vlaamse gemeenschap draagt met andere woorden ook verantwoordelijkheid voor deze gemeenschap. De Vlaamse identiteit verwerven biedt kansen en geeft je een sterkere positie in de samenleving. Dit vervaardigt een basis voor de politieke betrokkenheid en de verwezenlijking van de democratie.

Wat bepaalt de Vlaamse identiteit? Wat maakt

ons met andere woorden tot Vlaming? Het concept 'Vlaming' kan verschillend worden ingevuld. Het is geen sinecure om de natie te definiëren. Dat gaat immers steeds gepaard met een afbakening en begrenzing. Zo onderscheiden we wie er wel of niet toe behoort. Afhankelijk van het uitgangspunt en het referentiekader geven we er aan andere invulling aan.

In de 18de eeuwse literatuur ontwarren sommigen een natuurlijke of goddelijke oorsprong van een volk. Het recht om tot het volk te worden gerekend groeit voort uit de afkomst. Dit sluit de openheid naar nieuwkomers uit. Wanneer we uitgaan van een dergelijke etnisch-culturele benadering, dan is iemand pas Vlaming als zijn ouders dat ook zijn en hij of zij op dit grondgebied is geboren. Dat betekent een statische en gesloten invulling aan de hand van kenmerken die men niet kan verwerven. Een dergelijke definiëring laat geen nieuwkomers toe en staat daardoor garant voor een gesloten en star nationalisme.

Een aantal factoren spelen een rol opdat een samenleving zich als een natie zal omschrijven: gemeenschappelijke geschiedenis en cultuur, religie, politieke en maatschappelijke realiteit,... en tenslotte taal als één van de belangrijkste natievormende factoren.

Wij opteren ervoor om te spreken over Vlaams burgerschap en dit vanuit een civiele invalshoek te benaderen. Een Vlaming is diegene die zich conformeert naar de waarden en normen van de Vlaamse samenleving en daarmee te kennen geeft ertoe te willen behoren. Dit weerspiegelt openheid en dynamisme. Een Vlaming ben je niet door geboorte, maar door de keuze. De Vlaamse natie bestaat en duidt op de samenleving van 6 miljoen Vlamingen die in Vlaanderen leven. De Vlamingen delen een democratische ruimte, waarbinnen een opinievorming wordt gecreëerd en samen een algemeen belang wordt gedefinieerd. Door zich in Vlaanderen te vestigen, aanvaardt men de afspraken die men maakt om deze maatschappij te organiseren. Identiteit en democratie gaan zo hand in hand. Democratie is volkssoevereiniteit.

Nationale identiteit en globalisering

Dankzij technologische ontwikkelingen versnelt en vereenvoudigt de reële en virtuele mobiliteit. Door de sociale media onderhouden mensen wereldwijde contacten, een productieproces verspreidt zich over verschillende landen,... . Kortom de wereld verkleint alsmaar. Waar de onmiddellijke omgeving zich pakweg 100 jaar geleden vooral afspeelde in het dorp of stad en de omstreken, strekt de wereld zich vandaag uit tot een directe omgeving. Kan er in tijden van globalisering nog sprake kan zijn van een nationale identiteit? Worden we niet allemaal wereldburgers die overal hun thuis vinden? Zijn de nationale grenzen geen achterhaalde ordening voor de organisatie van een mondiaal bestuur?

Wij menen dat het echter verkeerd zou zijn om een nationale identiteit volledig te negeren. Het koesteren van een globale of Europese identiteit hoeft een nationale eigenheid niet te verdringen. Internationaal merken we dat staten nog steeds een cruciale rol vervullen. Daarnaast kampen heel wat supranationale organisaties met een democratisch deficit, omdat het bestuur zich ver van de mensen ontplooit. In die zin opteert de N-VA voor het subsidiariteitsbeginsel om de politieke realiteit vorm te geven.

Nationale identiteit en inclusie

Vandaag de dag staan sommigen wantrouwig ten aanzien van een nationale identiteit. In hun ogen leidt nationalisme automatisch tot uitsluiting en in zijn meest extreme vorm tot etnische zuivering en oorlog. Heel wat samenlevingsproblemen en conflicten verklaart men vanuit deze logica. Daarin vindt men de argumenten om de Vlaamse identiteit te negeren en zelfs te deconstrueren. Deze redenering getuigt echter van een beperkte focus en eenzijdige fixatie op de extreme uitwassen.

Het definiëren van een eigen identiteit en natie gaat steeds samen met een andere die niet aan de omschrijving voldoet. Het behoren tot een bepaalde groep impliceert de afwezigheid van een andere. In die zin handelt identiteit ook over insluiting en uitsluiting. In de geschiedenis zijn heel wat voorbeelden aan te halen van

Subsidiariteitsbeginsel

Subsidiariteit is een begrip dat men in de politiek vaak hanteert over de bevoegdheidsverdeling tussen verschillende politieke niveaus: lokaal, provinciaal, gemeenschap en gewest, federaal en Europees. Ondanks het veelvuldig gebruik van de term bestaat er een grote verwarring over de correcte invulling. Het begrip is ontleend aan de rooms-katholieke maatschappijleer over de verhouding tussen staat en maatschappij. Een overheid mag maar interveniëren als het individu of een particuliere organisatie dit niet zelf kunnen.

Staatskundig komt de term voor het eerst ter sprake bij de oprichting van de Bundesrepubliek Duitsland (1949) om de bevoegdheidsverdeling tussen de centrale overheid en de deelstaten te organiseren. Dit principe vormt een uitgangspunt van het Verdrag van Maastricht (1992) en dit om de wetgevende macht van de EU te regelen ten opzichte van de lidstaten. Zo wordt de subsidiariteitstoets uitgevoerd wanneer een wetgevend initiatief van de EU betrekking heeft op een concurrerende bevoegdheid van de lidstaten.

Het subsidiariteitsbeginsel geeft aan welke overheid het meest adequaat is om een bepaalde bevoegdheid uit te oefenen. Bevoegdheden worden over de verschillende beslissingsniveaus verdeeld. Het subsidiariteitsbeginsel betekent een inspiratiebron om deze oefening te maken. Vaak wordt daarbij aangenomen dat beslissingen zo dicht mogelijk bij de burger moeten worden genomen. Met andere woorden mogen hiërarchisch hogere overheden slechts maatregelen nemen als dat niet even doeltreffend kan op een lager niveau.

de dramatische gevolgen van een doorgedreven artificiële homogenisering en de uitsluiting van alles wat anders is.

Volgens ons is het echter oneerlijk om het nuttige en waardevolle te verwerpen omwille van de excessen. Vandaar blijft het belangrijk om op

een eerlijke en opbouwende manier om te gaan met identiteit. Het definiëren van een nationale identiteit kan vanzelfsprekend ook vanuit een constructieve attitude. Zeker wanneer deze identificatie vertrekt vanuit respect en gelijkwaardigheid ten aanzien van de andere.

We hadden het reeds over het gesloten karakter van het etnisch nationalisme. Wanneer de etnie de bindende factor is, creëren we een exclusiviteit. Dat sluit nieuwkomers uit, omdat niemand deze kan toe-eigenen. N-VA definieert het begrip identiteit vanuit een combinatie van civiele en culturele elementen. Door de openheid om burgers op te nemen in de gemeenschap wordt de samenleving een dynamisch gegeven met de klemtoon op inclusie. Anderen kunnen de nationaliteit verwerven en toetreden tot de gemeenschap.

Tenslotte bestaat er eveneens een constructieve link tussen identiteit, gemeenschap en solidariteit. Vanuit de verbondenheid en de samenhang dragen we immers verantwoordelijkheid ten aanzien van de medeburgers.

Het belang van de taal

Taal vormt niet alleen een praktische uitvinding van de mens om degelijk te communiceren met anderen. Het is meer dan dat. Dankzij taal kunnen we als mens het hedendaagse overstijgen. Het creëert de mogelijkheid om over het verleden te mijmeren en plannen te maken voor de toekomst. Zo reikt de impact van taal verder dan het spreken en communiceren. Het bepaalt immers ons denken en de manier waarop we ons binnen de samenleving bewegen. Taal biedt de mogelijkheid om ons als individu te definiëren en binnen de realiteit te situeren. In die zin geeft het ons een plaats in de wereld.

Taal is een belangrijk component van onze identiteit en bij uitbreiding de definiëring van een nationale identiteit. Het betekent een bindende factor tussen de verschillende individuen die behoren tot een samenleving.

De beheersing van het Nederlands is een eerste belangrijke voorwaarde tot communicatie en in-

teractie. Hoe kunnen we ons in de samenleving bewegen als we elkaar onvoldoende begrijpen? Hoe kan men zich inschakelen als iedere vorm van communicatie onmogelijk is?

De kennis van de taal creëert kansen en schept de vrijheid om zich binnen de maatschappij te ontplooiën. In Vlaanderen is het Nederlands de taal om in contact te treden met de overheid, de wetten te kennen, te werken, te communiceren met de medeburgers, de media te volgen,... . Het belang van de kennis van het Nederlandse is cruciaal voor het vinden van een job. Een recent onderzoek van VIVES wijst uit dat voor allochtonen het beheersen van onze taal primeert boven het beschikken van een diploma.

Iemand die deel wil uitmaken van onze samenleving wordt geacht om de taal te leren. Dit vormt immers een cruciale basis tot integratie en getuigt van respect voor de samenleving waar men deel van uitmaakt. Aan de Franstaligen vragen we dat als zij zich in Vlaanderen vestigen, ze respect opbrengen voor de territoriale integriteit en het specifieke Nederlandstalig karakter. Vanuit het territorialiteitsbeginsel is dit principe een logische consequentie.

Dat dit uitgangspunt niet voor iedereen evident blijkt, herkennen we in de toegenomen verfransing in de Vlaamse rand rond Brussel en Vlaams-Brabant, maar ook in onze regio Zuid-Oost-Vlaanderen. Sommigen redeneren dat de samenleving en het bestuur zich dienen aan te passen aan de nieuwkomers en niet omgekeerd. Een exemplarisch voorbeeld van hoe een kleinschalige cultuur steeds dient op te boksen om de positie te vrijwaren.

Het zou echter verkeerd zijn om integratie te verengen tot het aanleren van de taal. Dat is een eerste stap, maar volstaat niet om betekenisvol aan de bak te komen. Integratie reikt verder dan het verwerven van het Nederlands. Het handelt eveneens over het werken aan de sociale cohesie en het tot stand brengen van een dialoog.

Hoge en lage statustaal

De architecten van de nieuwe staat in 1830 wonden er geen doekjes om. In hun ogen was

het Frans de enige officiële taal voor het bestuur, leger, onderwijs en justitie en binnen het bedrijfsleven. Iemand van aanzien binnen de politieke, culturele en socio-economische kringen kon deze positie enkel bekleden als die het Frans machtig was. Ondanks het feit dat slechts een minderheid van de bevolking de taal sprak, vormde het een springplank voor het bekleden van een maatschappelijke positie. In dit kader spreken we van een hoge statustaal.

Het Nederlands daarentegen stond als lage statustaal fel in de verdrukking en verloor aan prestige. Het bekleedde een ongelijkwaardige positie en kende een negatieve stigmatisering. Het Nederlands was minder gestandaardiseerd. Er werd nog heel wat dialect gesproken. Wie als Nederlandstalige meer kansen wou maken, diende zich te conformeren aan een Franstalige realiteit.

Vandaag de dag heeft het Nederlands aan belang gewonnen. Toch merken we dat het, vooral vanuit federaal oogpunt, vaak als minderwaardig wordt beschouwd. Heel wat Franstaligen zien het belang niet in om het Nederlands te leren. Typerend zijn de voorbeelden dat de federale regeringsonderhandelingen in het Frans worden gevoerd, dat Franstalige inwoners in de Vlaamse rand rond Brussel en de faciliteitengemeenten weigeren om zich aan te passen aan de taal van de streek.

Meertaligheid is een troef. Niet alleen de kennis van een hogere statustaal biedt een meerwaarde. Het Frans en het Nederlands horen evenwaardig benaderd te worden. In Vlaanderen is een goede beheersing van het Nederlands een noodzakelijke voorwaarde om zich te integreren in de samenleving.

Het beschermen van een taal

Wanneer we vaststellen dat het Nederlands in de verdrukking komt, dan zouden we lijdzaam kunnen toekijken hoe dit sociologisch fenomeen zich onafwendbaar voltrekt. In zijn ultieme consequentie leidt dit onvermijdelijk tot een heroriëntatie van de taalgrens, omdat de gegroeide kloof tussen de sociologische en politieke taalrealiteit onhoudbaar wordt. Deze realiteit

voltrekt zich steeds meer in de 6 faciliteitengemeenten in de Vlaamse rand rond Brussel. Met de toenemende dominantie van de Verfransing komt het Vlaams karakter meer en meer onder druk. Met het recente Vlinderakkoord van formateur Di Rupo merken we dat de Verbrusseling zich gestaag verder zet en de 6 randgemeenten meer en meer worden losgeweekt van Vlaanderen. Ook in de taalgrensgemeenten werken de faciliteiten de verfransing in de hand.

Wij menen dat de Vlaanderen de territoriale integriteit dient te vrijwaren. Bij het vastleggen van de taalgrens werden keuzes en afspraken gemaakt. Indien er sprake is van een federale loyaliteit, dan verwachten we dat de andere gemeenschap deze afspraken respecteert. Maar daar knelt doorgaans het schoentje. Tal van Franstaligen beschouwen het als een evidentie dat de samenleving zich aanpast aan hen en niet omgekeerd.

II Een blik op de geschiedenis

Het is niet de bedoeling om de geschiedenis gedetailleerd uit de doeken doen. We staan stil bij een aantal ankerpunten van de boeiende verhouding tussen politiek en taal, alsook de cruciale wendingen die de institutionele organisatie van de staat hebben hertekend.

Het ontstaan van België

Ten tijde van de annexatie door de Franse Republiek (1795 – 1815) voerde de Franse agressor een actieve verfransingspolitiek door. Koning Willem I trachtte dit na 1815 om te buigen met een vernederlandsing in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Dit gebeurde tot groot ongenoegen van de Franstalige elite. Deze vernederlandsingspolitiek wordt, naast het anti-Franse en anti-katholieke beleid van Willem I, beschouwd als één van de motieven voor de Belgische secessie in 1830.

Het ontstaan van de staat België werd in belangrijke mate bepaald door externe ontwikkelingen en toevalligheden. Deze zijn bepalend voor het instabiele karakter. Het was van de Belgische revolutionairen helemaal niet de bedoeling om aansluiting te zoeken bij de confederale staatsindeling ten tijde van de Nederlanden. Integendeel men organiseerde en bestuurde het nieuwe land als 1 natie met de bedoeling om de Zuidelijke Nederlanden bij Frankrijk aan te hechten. Dat stootte echter op het verzet van Engeland, waardoor België als onafhankelijke staat het levenslicht zag. Het unitaire België van 1830 kende één sterk centralistisch politiek gezag met één nationaal parlement en één nationale regering. Van gemeenschappen en gewesten was hoegenaamd geen sprake, er waren enkel provinciale en gemeentelijke afbakeningen. In tegenstelling tot de gemeenten, die heel wat autonomie hadden, was de slagkracht van de provincies beperkt.

Ondanks de heterogeniteit beklemtoonde men het unitaire karakter van de kersverse staat. Terwijl Vlaanderen een landbouwsamenleving was, lag het zwaartepunt van de Waalse economie op de mijnbouw en de industrie. Door de

minorisering van het Nederlands had de taalheterogeniteit slechts een geringe betekenis. Trouwens, de mensen identificeerden zich toen in de eerste plaats met de eigen streek. De politieke elites hadden weinig interesse in de taaldiversiteit die het gebied kenmerkt. In de liberale grondwet werd het principe van de algemene taalvrijheid ingeschreven. Desniettemin kozen de architecten van deze nieuwe staat voor een homogeen Franstalige staat. Het Frans vormde de enig officieel erkende bestuurstaal. Als hoge en dominante statustaal was het Frans de taal van de politieke en economische elite. Het prestige van het Frans als cultuurtaal nam almaar toe. De monarchie, de politieke instellingen, het gerecht, het leger, de kerkleiding, het secundair en hoger onderwijs werden sterk verfranst. Het Nederlands werd uit het openbare leven gebannen en kreeg een tweederangspositie toegekend.

Taalvrijheid in de Grondwet

De taalvrijheid in België is in de grondwet ingeschreven: 'Het gebruik van de in België gesproken talen is vrij; het kan niet worden geregeld dan door de wet en alleen voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken' (artikel 30). De taalvrijheid van het individu vormt het uitgangspunt van de taalwetgeving. Dat betekent dat iedereen in zijn privésituatie, in contacten met anderen, in het culturele, economische en religieuze leven een taal naar keuze kan gebruiken. We mogen Engels spreken met onze burens, in het Frans boodschappen doen en in de sportclub of vereniging Chinees praten. Winkeliers mogen in een andere taal met hun klanten communiceren of reclame voeren. Mensen met een andere nationaliteit of herkomst kunnen in Vlaanderen hun eigen cultuur beleven. Vlaanderen heeft een goed uitgebouwd talenonderwijs en daardoor spreken heel wat Vlamingen ook andere talen. Deze talenkennis betekent een uitstekende troef.

De Vlaamse beweging in de bres voor gelijkberechtiging

De verfransing van Vlaanderen beperkte zich tot de bestuurlijke elites. De overgrote meerderheid bleef Nederlandstalig. De Vlamingen vormden de meerderheid van de bevolking, maar hadden amper politieke invloed. Politieke macht was voorbehouden voor een kleine minderheid. In 1830 gold een cijnskiesrecht. Enkel diegenen die cijns betaalden, kregen een stem. Zo werden de leden van het voorlopige parlement verkozen door een 40.000 tal kiezers op een totale bevolking van 4 miljoen.

Het overwicht van het Frans zorgde voor heel wat ongenoegen bij tal van Vlaamse intellectuelen. Jan-Frans Willems en Hendrik Conscience ageerden fel tegen de verfransingspolitiek. De taalperikelen creëerden de voedingsbodem voor het ontstaan van de Vlaamse Beweging. Deze profileerde zich in haar ontstaansjaren als een literaire beweging en ijverde gaandeweg voor een herwaardering van het Nederlands als een evenwaardige en officiële taal in het onderwijs, het gerecht, de administratie en de politieke instellingen.

De politieke elite weigerde, omdat men vreesde dat gelijkberechtiging het voortbestaan en de eenheid van de staat kon ondermijnen. Bij de eentaligheid van Vlaanderen dreigden de Frans-taligen hun greep op de samenleving te verliezen.

Door dit onbegrip groeide de Vlaamse beweging en kwam de loyaliteit ten aanzien van België onder druk. Hoe meer het Nederlands aan belang won, hoe meer de eisen verscherpten.

De taalkloof vormde eveneens een sociale kloof. Met de groei van de tertiaire sector groeide de sociale en de economische kloof. Enkel wie het Frans machtig was, maakte kans om op de sociale ladder op te klimmen.

Toen in 1848 de cijns werd aangepast en verlaagd, kreeg de lagere middenklasse stemrecht en bereikten de politieke eisen van de Vlaamse beweging meer en meer het politieke forum. Diverse flaminganten lieten hun stem horen binnen de liberale en katholieke partijen.

De eerste taalwetten

Onder de katholieke regeringen kwamen een reeks taalwetten tot stand. Deze zorgden ervoor dat het Nederlands aan belang toenam en uiteindelijk gelijkwaardig werd aan het Frans. Deze eerste taalwetten bleven bescheiden van opzet en vaak ook dode letter.

De eerste taalwet komt er in 1873 en regelde de taal in de strafrechtpleging in Vlaanderen. Alhoewel pleidooien en strafvorderingen in het Frans mochten plaatsvinden, werd het Nederlands de hoofdtal. Enkele jaren later, in 1878, was er een tweede taalwet die de bestuurszaken in Vlaanderen en Brussel regelde. Berichten van rijksambtenaren aan het publiek dienden voortaan in het Nederlands of tweetalig te zijn. De correspondentie met gemeentebesturen of personen gebeurden in principe in het Nederlands, tenzij de betrokkenen dit anders wensten. De derde taalwet ten slotte (1883) stipuleerde het gebruik van het Nederlands voor de taalvakken in het onderwijs. Wat de exacte wetenschappen betrof, opteerde men voor beide talen.

Tot 1893 had slechts een kleine elite stemrecht en politieke macht, dat veranderde toen het algemeen meervoudig stemrecht werd ingevoerd. Daarmee mochten alle Belgische mannen zich naar de stembus begeven. Afhankelijk van de positie in de maatschappij en de betaalde cijns had men meer stemmen. Daardoor nam het politieke gewicht van de flaminganten alsmaar toe. Het was nog wachten tot 1919 voor het algemeen enkelvoudig stemrecht werd ingevoerd en tot 1948 tot ook de vrouwen een stem kregen op nationaal niveau. Naarmate deze democratisering merken we dat de emancipatiegedachte verder ontluikt.

Met de Gelijkheidswet van 1898 komen het Nederlands en het Frans als officiële taal op gelijke voet te staan. Wallonië bleef eentalig Frans, Vlaanderen tweetalig. Het idee was waardevol, maar de uitvoering bleef problematisch. Deze wet belette niet dat in Vlaanderen en Brussel het Frans de hoogste statustaal bleef.

Door de verschillende taalwetten won het Ne-

derlands stap voor stap meer aan belang. De Franstaligen behielden echter hun grip op de staat en de eentaligheid van Vlaanderen was nog lang niet in zicht. Iedere toegeving diende langzaam en fel te worden bevochten. Tevens bleek dat de taalwetten vaak met de voeten werden getreden.

In de Vlaamse Beweging groeide de overtuiging dat de taalstrijd slechts een onderdeel vormde van de Vlaamse ontvoogding. Terwijl bij het ontstaan werd geijverd voor een culturele emancipatie, focuste men zich steeds meer op de socio-economische aspecten.

De taalwetgeving

De grondwettelijke taalvrijheid mondde uit in een verfransing van het openbare leven. Het bestuur, het justitieapparaat, het leger, het hoger onderwijs, de kerk,... verliepen allemaal in het Frans. Wie wou opklimmen op de sociale ladder werd geacht om zich te conformeren naar de Franstalige elite. De taalwetgeving beoogde de gelijkwaardigheid van het Nederlands in het openbare leven.

Zo werd naast het algemeen principe van de taalvrijheid de taalwetgeving uitgewerkt die het taalgebruik voor een aantal domeinen regelt, zoals het bestuur en gerecht, onderwijs en de verhoudingen tussen werknemer- en werkgever. In 1932 werd de taalwetgeving volledig ingeschakeld in het territorialiteitsbeginsel. De algemene regel geldt: de officiële taal is de taal van het taalgebied. Het vastleggen van de taalgrens en de bijhorende taalwetten in de jaren '60 zijn daarop een cruciaal en logisch gevolg.

De groeiende dynamiek en opgang van het Nederlands zag de Franstalige elite met lede ogen aan. De vrees groeide dat men stilaan evolueerde naar een tweetalig land ten koste van hun autoriteit. Een volledige taalvrijheid impliceerde immers dat de Vlamingen die massaal naar Wallonië uitweken om te werken in de florerende mijnstreken en de landbouw dan ook in het Nederlands bij de overheid en het gerecht terecht zouden kunnen.

Daaruit ontstond de Waalse beweging die er aanvankelijk op gericht was om de vernederlandsing van het openbare leven in Vlaanderen tegen te gaan. Omdat de tweetaligheid van Wallonië voor hen ondenkbaar was, pleitte men voor de oprichting van afgebakende territoria. Zo legde men de basis van het territorialiteitsprincipe. Legendarisch zijn de woorden van de socialistische volksvertegenwoordiger Jules Destrée die zich in de ophefmakende brief (1912) aan de Koning uitsprak voor de bestuurlijke scheiding, 'Sire, il n'y a pas de Belges'.

De Eerste Wereldoorlog katalisator voor de Vlaamse emancipatie

In het begin van de 20ste eeuw werden de eisen op de spits gedreven doordat de vernederlandsing van de Rijksuniversiteit van Gent op zich liet wachten en het parlement 2 nieuwe wetten stemde die indruisten tegen de eisen van de flaminganten, namelijk de Legerwet van 1913 die de oprichting van Vlaamse regimenten verwierp en de Wet op het Lager Onderwijs van 1914.

Bij de invoering van de leerplicht tot 14 jaar moest iedereen naar school, ook diegenen die geen Frans konden. Dit bevorderde de vernederlandsing van het secundair en hoger onderwijs. Hieruit blijkt dat het onderwijs van cruciaal belang is.

Aan het IJzerfront tijdens de Eerste Wereldoorlog groeide het ongenoegen over de taalperikelen en radicaliseerde de Vlaamse beweging. De Belgische overheid reageerde fel tegen de opstoten van Flamingantisme. De legerleiding verbood Vlaamse discussie- en studiekringen en verscherpte de censuur. De Frontbeweging, die ijverde voor de belangen van de Vlaamse soldaten, werd tot de clandestiniteit gedwongen. In de open frontbrieven stelde men de wanverhoudingen aan de kaak en eiste men gelijke rechten.

In het bezette land speelde de Duitse bezetter handig in op de communautaire twistappel in België. Binnen de Vlaamse beweging bestond onenigheid tussen de zogenaamde passivisten en de activisten die in Duitsland een bondgenoot zagen om een aantal politieke en admi-

nistratieve Vlaamse eisen te realiseren. Met de 'Flamenpolitiek' kwam men tegemoet aan een aantal felbevochten Vlaamse eisen, zoals de vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit (1916) en de bestuurlijke scheiding van Vlaanderen en Wallonië (1917). Al snel bleek dat de Vlamingen een andere voorstelling hadden van autonomie dan Duitsland toestond.

Tijdens het interbellum won het territorialiteitsprincipe aan belang

Na de oorlog kwamen de Vlaamse eisen opnieuw op het achterplan. De kroonrede van Albert I op 22 november 1918 had nochtans grote verwachtingen geschapen. Niet minder dan een gelijkstelling van de nationale talen en de stichting van een Nederlandstalige universiteit werden aangekondigd. Na de oorlog verzamelde de Frontbeweging en de activisten zich in de frontpartij. Deze was als de eerste Vlaams-nationale partij.

Begin de jaren 1930 poogde de overheid het eentalig Franstalig karakter van Wallonië te bestendigen en de communautaire tegenstellingen op te vangen door twee taalgebieden af te bakenen en de regionale eentaligheid te versterken (1932). De taal van de meerderheid van de bevolking vormde het criterium. Een 10-jaarlijkse talentellingen was richtinggevend en bepaalde de effectieve bestuurstaal. Inspiratie vond men in het territorialiteitsbeginsel. Gemeenten met een significante taalminderheid kregen speciale taalrechten. In die zin dateren de faciliteiten van toen.

Naast de vernederlandsing van de universiteit van Gent en het lager en middelbaar onderwijs (1932) werden enkele taalwetten, zoals het gebruik van het Nederlands in rechtszaken (1935) en het taalgebruik in het leger (1938) doorgevoerd. Jammer genoeg bleken deze taalwetten in de praktijk vaak een lege doos door het ontbreken van sanctiemogelijkheden. Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog groeide opnieuw het ongenoegen.

Territorialiteitsbeginsel

Het territorialiteitsbeginsel vertrekt van het idee dat een taal verbonden is met een territorium en de mensen die op het gebied wonen. In Vlaanderen vinden onderwijs, justitie en bestuur plaats in de officiële taal van het taalgebied, namelijk het Nederlands. Sinds de taalwetten van 1930 werden voor het eerst taalgebieden afgebakend, daarmee legde men de basis voor de eentaligheid van Vlaanderen en Wallonië. Met de vorming van de federale staat (1993) hebben Franstaligen en Vlamingen het territorialiteitsbeginsel samen vormgegeven. Het principe staat gebeiteld in de Belgische Grondwet en wordt erkend door de hoogste nationale en internationale rechterlijke instellingen. Het territorialiteitsbeginsel geeft aan dat als iemand zich in een bepaald taalgebied vestigt, het een evidentie is dat deze persoon zich aan de taal van het gebied aanpast om zich vlot te integreren. In die zin druisen de bijzondere taalrechten, de zogenaamde taalfaciliteiten, volledig in tegen dit principe.

Dat staat in schril contrast met het personaliteitsbeginsel. Daarbij gaat men uit dat de burger zich ongeacht de locatie in de taal naar keuze mag uitdrukken en tot de overheid kan richten.

De communautaire gemoederen laaien opnieuw op na de Tweede Wereldoorlog

In het naoorlogse België domineerden de communautaire spanningen al snel opnieuw de politieke realiteit. Tijdens de koningskwestie, de schoolstrijd en de Wereldtentoonstelling (Expo '58) in de jaren 1950 werd de breuklijn tussen Vlaanderen en Wallonië op de spits gedreven. De IJzerbedevaarten kregen een nieuwe dynamiek en sloten opnieuw aan bij de vooroorlogse traditie. Mede daardoor herwon de, door de collaboratie en repressie gehavende, Vlaamse Beweging het zelfvertrouwen. In 1954 hielden de oprichters een nieuwe Vlaams-nationale partij, de Volksunie, boven de doopvont.

Rond de jaren 1960 verschuift stilaan het economisch zwaartepunt naar Vlaanderen. De zware industrie in Wallonië was tanende en vond niet langer aansluiting bij de bloeiende periode. Waalse steenkoolmijnen en fabrieken werden gesloten. Dat zorgde voor sociale onrust en stakingen. De eenheidswet (1961) beoogde een stimulans voor de economie, maar de drastische bezuinigingsmaatregelen stootten op een hevig verzet. Binnen de nieuwe regionale partijen zoals de Volksunie en de Mouvement Populaire Wallon (1961) van André Renard groeide de overtuiging voor een federale staatsstructuur. In het Brusselse werd in 1965 het Front Démocratique des Francophones (FDF) opgericht. In 1968 tenslotte fuseerden enkele kleine Waalse partijen tot het Rassemblement Wallon (RW).

De gecontesteerde talentellingen

In de eerste helft van de 20ste eeuw was de taalgrens een dynamisch gegeven. In 1932 besliste men dat een gemeente van statuut kon veranderen op basis van een talentelling. Deze koppelde men aan de 10-jaarlijkse volkstellingen die sinds 1846 werden gehouden. Daarmee ging men na welke taal door hoeveel inwoners in iedere gemeente werd gesproken. Indien 30% of meer aangaf een andere taal te spreken dan de officiële taal, dan diende de gemeente deze minderheid administratief in haar taal te bedienen. Bedroeg dit meer dan de helft, dan veranderde het taalstatuut. Hier werden de kernen gelegd voor de latere faciliteitenregeling.

De talentelling verliepen nooit zonder slag of stoot. De gemeentebesturen organiseerden deze tellingen en stelden de tellingsagenten aan. Verhalen over dubieuze toestanden, subjectieve interpretaties en de manipulatie van resultaten in het voordeel van het Frans waren schering en inslag. Zo waren er tellingsagenten in het Brusselse die het Nederlands niet machtig waren. Ook de gehanteerde vraagstelling was bedenkelijk. Aanvankelijk werd gevraagd naar de 'gewoonlijk gesproken taal', later naar de 'landstalen die men spreekt'. Vanaf 1910 werd aan de meertaligen gevraagd welke taal men het meest gebruikt.

De talentellingen bleek in de praktijk een uitgelezen gelegenheid voor een verdere verfransing. Bij de laatste door de Vlamingen sterk gecontesteerde talentelling in 1947, waarvan de resultaten pas in 1954 werden bekend gemaakt, verwierven Evere, Ganshoren en Sint-Agatha-Berchem een tweetalig statuut en werden deze bij de Brusselse agglomeratie gevoegd. Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wemmel kregen voortaan een speciale taalregeling voor de Franssprekende minderheid. In het Ronse na de Tweede Wereldoorlog kreeg alles wat Vlaams was het zwaar te verduren. De talentelling van 1947 creëerde door massale misbruiken en fraude een vertekend beeld. Op het stadhuis verdwenen onder mysterieuze omstandigheden zelfs zo'n 550 tellingsformulieren. De Franstaligen waren van geen kleintje vervaard om hun slag thuis te halen met het oog op een verdere verfransing. Het Renaix Bilingue vierde hoogtij. De officiële uitslag gaf aan dat er iets meer dan 30% uitsluitend of meestal Franssprekenden in de stad woonden.

De volgende talentelling van 1957 stuitte op een hevig verzet in Vlaanderen. Men vreesde dat opnieuw de deur op een kier zou worden gezet voor een verdere verfransing. Dankzij een massale boycotactie van de Vlaamse gemeenten kwam van uitstel, afstel. Dit vormde mee de aanleiding voor het vastleggen van de taalgrens. In het kader van de definitieve taalgrens (zie verder) werd de talentelling afgeschaft op 24 juli 1961.

In bijlage kunt u de resultaten van de talentellingen terugvinden.

Het vastleggen van de taalgrens...

De taalgrens duidt op het raakvlak waar twee culturen en talen elkaar ontmoeten. Algemeen nemen historici aan dat deze taalbarrière reeds eeuwenlang bestaat en dat deze nauwelijks wijzigde. Sinds de Franse overheersing en het ontstaan van België kwam het Nederlands zwaar onder druk te staan. Steeds meer Vlaamse gemeenten kwamen in de schaduw van de hoofdstad en tijdens de talentellingen verfransten sommige

gemeenten gestaag.

Om het samenleven tussen de twee gemeenschappen mogelijk te maken, trokken de politici een officiële en wettelijke taalgrens. Pas op dat moment kreeg deze grens een politieke betekenis.

Op 8 november 1962 werd de taalgrens bij wet vastgelegd. Daarmee kreeg de taalgrens een statisch karakter. Eventuele wijzigingen zijn alleen nog door een wetswijziging mogelijk. Een stabiele taalgrens had de intentie om toekomstige conflicten te vermijden.

Een jaar later hervormden de politici de taalwetgeving voor bestuurszaken. De Taalwet Bestuurszaken (2 augustus 1963) koppelde het begrip taalgrens aan het begrip taalgebied. Sindsdien bestond België uit 4 territoriaal afgebakende taalgebieden: de eentalig Nederlandse, Franse en Duitse taalgebieden en het tweetalig Frans – Nederlands taalgebied Brussel-Hoofdstad (de 19 gemeenten van Brussel). Iedere gemeente maakte deel uit van 1 van de 4 taalgebieden.

De Taalwet Bestuurszaken bepaalde in welke de taal de overheid in de diverse taalgebieden diende te communiceren. Binnen een homogeen taalgebied gold de regel van eentaligheid. De wet baseerde zich op het territorialiteitsbeginsel en sloot aan bij het principe van 'streektaal = bestuurstaal'. Zo werd de grondwettelijke taalvrijheid voor een aantal domeinen beknot, met name het openbaar gezag en bestuur, het gerecht, het onderwijs en de betrekkingen tussen werkgever en werknemer.

De opdeling in diverse taalgebieden verankerde men in de Grondwet tijdens de eerste staats-hervorming in 1970. Gezien de omslachtige procedure en de bijzondere meerderheid om de Grondwet te wijzigen, verstevigde men de taalgrens. Om deze regeling te wijzigen was er immers een tweederde meerderheid nodig in Kamer en Senaat, alsook een meerderheid binnen elke taalgroep. Daarmee sloot de wetgever uit dat de taalgrens constant onderhevig zou zijn aan verandering en dus de pacificatie tussen de taalgemeenschappen zou ondermijnen. De consequentie was dat één taalgemeenschap de taalgrens nooit autonoom kon hertekenen.

Een grens als basis van vrede

De staten blijven de belangrijkste politieke entiteit op het internationale forum. Grenzen vormen een wezenlijk en noodzakelijk bestanddeel van de soevereine staat. Volgens het internationaal recht is een begrensd territorium noodzakelijk om als staat erkend te worden en een betekenisvolle speler te zijn op het internationaal veld.

In tijden van globalisering beschouwen velen grenzen als een belemmering voor economische ontwikkeling en de beknotting van de bewegingsvrijheid voor creatieve en culturele ontplooiing. Wij opteren voor een constructieve benadering. Vanuit deze opinie zijn grenzen een basis voor pacificatie en het ordenen van de wereld. Deze zijn cruciaal voor het afbakenen van exclusieve territoriale bevoegdheden en het vermijden van conflicten. Grensgeschillen en het niet respecteren van het territorium zijn vaak oorzaak van een conflict. Pas als de grenzen ten gevolge van machtsevenwichten en onderhandeling worden getrokken, vormt dit een ordenend principe van het internationaal recht. Zo is het respecteren van de staatsgrenzen een cruciaal rechtsbeginsel om vreedzaam samen te leven.

Grenzen mogen echter geen ondoordringbare muur zijn die iedere verrijkende uitwisseling in de weg staat. Het trekken van een lijn gaat niet gepaard met isolement of opgedrongen homogeniteit.

...en de introductie van de faciliteiten

Tijdens de onderhandelingen over de taalgrens en de taalwetgeving (1962-1963) stonden de tegenstrijdige visies van de Vlamingen en de Franstaligen lijnrecht tegenover mekaar. Terwijl de Vlamingen pleiten voor het territorialiteitsprincipe met een vaste taalgrens om de verdere verfransing in te dijken, meenden de Franstaligen dat een sociologische realiteit niet mocht worden begrensd.

Bij het uittrekken van de taalgebieden brachten de politici correcties aan. Zo sloot Voeren aan bij Limburg en behoorden Komen en Moeskroen voortaan tot Henegouwen. Brussel bleef beperkt tot de huidige 19 gemeenten. De randgemeenten maakten deel uit van het eentalige Vlaamse taalgebied. In deze gemeenten en overige taalgrensgemeenten met een significante taalminderheid werd een speciaal taalregime geïnstalleerd, de zogenaamde faciliteiten. Respectievelijke Nederlandstalige, Franstalige of Duitstalige taalminderheden kregen in deze gemeenten bijzondere rechten. Individuele burgers konden voortaan communiceren met de overheid in een andere landstaal dan de gangbare bestuurstaal. In totaal zijn er 27 gemeenten met een bijzonder taalstatuut: de 6 randgemeenten rond Brussel, 9 gemeenten gelegen in het Duitse taalgebied, 2 gemeenten uit het Malmédysse en 10 taalgrensgemeenten, waaronder Ronse.

De term 'faciliteiten' is niet in de wet opgenomen, daar spreekt men van 'een speciale regeling ter bescherming van hun minderheden'. De taalfaciliteiten zijn uitzonderingsrechten die taalminderheden genieten op het taalhomogene karakter van het gebied, maar doen geen afbreuk aan het principiële eentalig karakter van het afgebakend taalgebied. Ter voorbereiding van de taalwet in 1932 dook de benaming heren der op tijdens de parlementaire debatten. Jan Verroken, volksvertegenwoordiger CVP, zou de term geïntroduceerd hebben tijdens de werkzaamheden in de schoot van het Centrum Harmel.

De taalgrenswet van 8 november 1962 en de bestuurstaalwet van 2 augustus 1963, gecoördineerd per koninklijk besluit van 18 juli 1966, bepalen de betekenis en draagwijdte van de faciliteiten. Alhoewel er één begrip wordt gehanteerd, dekt de term 'faciliteiten' een verschillende lading. Zo worden vier deelregimes erkend wanneer het gaat over deze uitzonderingsmaatregelen:

- het regime van het "Duitse taalgebied" (artikel 8, 1°, bestuurstaalwet);
- het regime van het "Malmédysse" (artikel 8, 2°, bestuurstaalwet);
- het regime van de "taalgrensgemeenten" (arti-

kel 8, 3°-10°, bestuurstaalwet);

- het regime van de "randgemeenten" (artikel 7 bestuurstaalwet).

Specifiek met betrekking tot de randgemeenten wordt er een onderscheid gemaakt tussen de grote en de kleine faciliteiten.

Voor een overzicht van de faciliteiten in de praktijk verwijzen we naar IV De faciliteiten in Ronse in de praktijk.

Het Centrum-Harmel, architect van de faciliteiten

Na de Tweede Wereldoorlog werd in 1948 het Centrum voor onderzoek voor de Nationale oplossing van de maatschappelijke, politieke en rechtskundige vraagstukken in de Vlaamse en Waalse gewesten, kortweg het Centrum-Harmel opgericht. Dit orgaan bereidde de hervormingen van het unitaire België voor. Volgens sommigen werd daar de blauwdruk voor de taalgrens en de latere staats-hervormingen ontworpen. Ook Ronse liet zich hierbij niet onbetuigd. Niemand minder dan Eugène Soudan, de toenmalige burgemeester, was algemeen voorzitter van het centrum en voorzitter van de politieke afdeling die zich boog over de communautaire kwesties. In de schoot van het Centrum nam men het op voor het vastleggen van de taalgrens en de opdeling in homogene taalgebieden. Slechts drie gemeenten zouden er genieten van een speciale taalregeling, namelijk Ronse, Edingen en Moeskroen. De faciliteiten zouden in samenspraak met de desbetreffende gemeenten worden uitgewerkt. Het begrip werd trouwens voor het eerst geïntroduceerd door streekbewoner Jan Verroken. Het voorzitterschap belette echter niet dat burgemeester Soudan in zijn stad een motie goedkeurde voor een administratief tweetalig statuut voor Ronse, dat druiste volledig in tegen de aanbevelingen van het Centrum Harmel die hij eerder mee uitwerkte.

De staatshervormingen in een notendop

Het definiëren van de taalgrens slaagde er niet in om de communautaire gemoederen en taalperikelen te bedaren. De kwestie rond 'Leuven Vlaams' (1968) stortte de politiek opnieuw in een crisis. Deze vormde de aanleiding voor de communautaire scheuring van de Christelijke Volkspartij (CVP) in 2 regionale partijen. In 1972 splitsten de liberalen en in 1978 de socialisten. Sindsdien kent België geen nationale partijen van betekenis meer.

Een drastische hervorming van de staat werd hoe langer hoe meer een onafwendbaar gegeven. Onderstaand geven we een summier overzicht van de verschillende staatshervormingen die het uitzicht van België drastisch veranderden.

De eerste staatshervorming (1970)

Met de beroemde woorden van Gaston Eyskens op 18 februari 1970: 'De unitaire staat, met zijn structuren en zijn werkwijze zoals die thans door de wetten nog geregeld zijn, is door de gebeurtenissen achterhaald', werd het startschot gegeven voor de eerste staatshervorming. Hij vervolgde, 'De gemeenschappen en de gewesten moeten hun plaats vinden in de vernieuwde staatsstructuren die beter aangepast zijn aan de eigen toestanden van het land.'

Tijdens deze eerste staatshervorming zocht men een vergelijk tussen het Vlaamse streven naar culturele autonomie en de Franstalige eis voor meer economische zelfstandigheid. Het verankerde het statuut van de vier taalgebieden en de taalgrens in de Grondwet en voorzag in de oprichting van 3 cultuurraden: de Nederlandse, de Franse en de Duitse met beperkte bevoegdheden en ressorterend onder de federale minister van cultuur. De taalwetgeving, uitgezonderd de wetgeving in de taalgrens- en randgemeenten met faciliteiten, werd overgeheveld naar de prille deelstaten.

Daarnaast legde men de fundamenten van 3 economische gewesten: het Vlaamse, Waalse en Brusselse. Door tegenstrijdige visies over de

gewestvorming bleven deze vaag en onafgewerkt. Deze kwestie schoven de onderhandelaars door naar een volgende hervorming. Tenslotte bouwde men met de introductie van allerhande blokkeringsmechanismen, zoals bijzondere meerderheden en de alarmbelprocedure, garanties in voor de Franstalige minderheid.

De tweede staatshervorming (1980)

Wat een volgende cruciale stap in de staatshervorming zou moeten zijn, werd onder hevig protest van de Vlaamse beweging tegen ondermeer het inschrijvingsrecht van de Franstaligen uit de rand in Brussel, afgevoerd. Met de legendarische woorden 'de Grondwet is voor mij geen vodge papier. Ik verlaat deze tribune, ik ga naar de koning en ik bied hem het ontslag van de regering aan' kondigde premier Leo Tindemans op 11 oktober 1978 het einde van de regering aan. Daarmee werd het Egmontpact (1977) geaborteerd nog voor het was geboren.

Door de afspraak om de Brusselse kwestie in de koelkast op te bergen, slaagde men erin om in 1980 een vervolg te breien aan de onafgewerkte eerste staatshervorming. De bevoegdheden van de cultuurraden, nu gemeenschappen, werden uitgebreid. Deze stonden voortaan in voor persoonsgebonden aangelegenheden, zoals welzijn en sociale bijstand. De regionalisering van het onderwijs bleef uit vrees voor een nieuwe schoolstrijd een federale bevoegdheid. De gemeenschappen kregen een eigen raad en regering.

De gewesten werden bevoegd voor economische en plaatsgebonden aspecten, waaronder ruimtelijke ordening, huisvesting, milieu en tewerkstellingsbeleid. Ook de Gewesten kregen eigen instellingen. Het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap, grotendeels bevoegd over hetzelfde grondgebied (het Gewest is echter niet bevoegd voor Brussel), fuseerden tot één Vlaamse Raad en één Regering.

In de aanloop van de onderhandelingen lanceerde men het principe dat de gemeenten met een bijzonder taalstatuut onder de voog-

dij zouden vallen van het Belgische ministerie van Binnenlandse Zaken. De overige Vlaamse gemeenten vielen echter onder de administratieve voogdij van de deelstaten. Voortaan zou de minister van Binnenlandse Zaken het reilen en zeilen inzake de jaarrekeningen, begroting, personeel en de administratieve handelingen van Ronse controleren. In Ronse vreesde men de beknotting van de vrijheid en een verdere isolering ten opzichte van Vlaanderen. De tegenkanting vanuit Ronse verhinderde deze regeling echter niet.

De derde staatshervorming (1988 – 1989)

Het plan bestond erin om de derde staatshervorming in 3 fasen te voltooien. De 1ste fase richtte zich op de overheveling van openbare werken, vervoer en onderwijs met de bijhorende middelen. Daarmee kwam een groot budget naar de deelstaten. Ook de financieringswet, die de geldstromen naar de gewesten en de gemeenschappen regelt, zag het levenslicht. Daarnaast kreeg het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uiteindelijk een eigen parlement en regering. Het sluitstuk had de oprichting van rechtstreeks verkozen parlementen voor de gemeenschappen en de gewesten moeten zijn, maar deze laatste fase werd nooit uitgevoerd.

Belangrijk voor onze stad is dat in 1988 artikel 129 aan de Grondwet werd toegevoegd. Sindsdien spreekt men van een betoning of Grondwettelijke verankering van de faciliteiten.

De vierde staatshervorming (1993) – Sint-Michielsakkoord

In 1993 vormde men België officieel en grondwettelijk om tot een federale staat. Het 1ste artikel van de grondwet wordt aangepast naar: 'België is een federale staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten'. De deelstaten kregen extra bevoegdheden toegewezen en voor hun specifiek deelterrein een internationaal verdragsrecht, alsook meer financiële armslag. Opmerkelijk was dat de wetgeving van de federatie (wetten) en de deelstaten (decreten) op voet van gelijkheid kwamen te staan.

Grondwet: Artikel 129

§ 1. De Parlementen van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap regelen, bij uitsluiting van de federale wetgever, elk voor zich, bij decreet, het gebruik van de talen voor :

- 1° de bestuurszaken;
- 2° het onderwijs in de door de overheid opgerichte, gesubsidieerde of erkende instellingen;
- 3° de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

§ 2. Deze decreten hebben kracht van wet, respectievelijk in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied, uitgezonderd wat betreft :

- **de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat. Voor deze gemeenten kan in de bepalingen betreffende het gebruik van de talen voor de aangelegenheden bedoeld in § 1 geen verandering worden aangebracht dan bij een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid;**
- de diensten waarvan de werkkruis verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn;
- de door de wet aangewezen federale en internationale instellingen waarvan de werking gemeen is aan meer dan één gemeenschap.

in de provincies Waals- en Vlaams Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Om de burger een betere beschermingspositie te geven en de impact van de adviezen te vergroten, werden de bevoegdheden van de Vaste Commissie voor taaltoezicht uitgebreid. Ronse naars konden zo ook een klacht indienen. De VCT kreeg bovendien meer armslag en kon een advies afdwingen wanneer maatregelen niet

werden opgevolgd. Daarvoor dient er een meerderheid te zijn in de Nederlandse en Franse taalgroep binnen de verenigde kamer van de VCT. Tot op heden maakte men daar geen gebruik van. Deze bevoegdheidsuitbreiding werd in Ronsese politieke kringen negatief onthaald. Men vreesde immers een uitholling van de gemeentelijke autonomie en een versterking van de faciliteiten.

De vijfde staatshervorming (2000 – 2001) – Lambermont akkoord

Met de Lambermont akkoorden (2000 – 2001) werd een volgende stap gezet. De Franse gemeenschap was immers vragende partij voor meer financiële ademruimte voor het onderwijs. Dit grepen de Vlamingen aan voor een grotere hervorming.

In het akkoord stond een extra financiering voor de gemeenschappen en de gemeenschapscommissies. Tevens bereidde men de fiscale bevoegdheden van de gewesten uit. Daar tegenover stond de overheveling van een aantal bevoegdheden naar de deelstaten, zoals de gemeente- en provinciewet, landbouw, zeevisserij en buitenlandse handel. Ontwikkelings-samenwerking werd eraan toegevoegd, maar nooit uitgevoerd. Het Lambermont akkoord geeft de deelstaten meer middelen, maar staat ver van de 5 Vlaamse resoluties (1999) die het Vlaams parlement met een ruime meerderheid goedkeurde. De resoluties legden enkele de principes vast voor een volgende staatshervorming met als uitgangspunt coherente bevoegdheidspakketten en een objectieve en transparante financiering.

De zesde staatshervorming (2011) – Het Vlinderakkoord

De hervorming van de kieswet onder Verhofstadt voerde het oude probleem van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde opnieuw op het voorplan. Het symbolische probleem raakte immers aan het wankele communautaire evenwicht en gijzelde jarenlang de politiek. Vlaanderen plaatste niet alleen BHV, maar ook meer homogene bevoegdheden, meer responsabili-

Een Copernicaanse omwenteling?

De Octopusnota handelt over werkgelegenheid, de overheveling van het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, mobiliteit en verkeersveiligheid, justitie en politie en justitie; de civiele bescherming, de brandweer en de organisatie van het OCMW en tenslotte meer fiscale autonomie op vlak van gewestbelasting en de personenbelasting. Het vormt de toetssteen vanuit Vlaanderen voor een communautair akkoord.

De Copernicaanse omwenteling geeft aan dat het zwaartepunt en het machtscentrum van de federatie bij de deelstaten komt te liggen. De facto zou het dan gaan over een confederaal staatsmodel waar het gewicht bij de deelstaten ligt en samen wordt beslist wat de bevoegdheden zijn die samen nog worden uitgeoefend. De hefboom daarvoor ligt bij het artikel 35 van de grondwet dat bij de Sint-Michielsakkoorden (1993) werd geïntroduceerd, maar tot op heden dode letter bleef. Dat biedt de mogelijkheid om aan te geven welke bevoegdheid nog federaal worden uitgeoefend. Hetgeen niet expliciet aan de federatie wordt toegeschreven, gaat dan naar de deelstaten.

Het akkoord van Di Rupo bezorgt ons geen vlinders in de buik en zelfs ex-premier Jean-Luc Dehaene gaf aan dat het geen copernicaanse omwenteling is.

communautaire verlanglijstje. In Vlaanderen groeide het besef dat een grondige hervorming noodzakelijk is om de toekomst te garanderen. De Franstaligen bleven jarenlang Siberisch voor de Vlaamse eisen en waren lange tijd 'demandeurs de rien'. Men was voorstander van een status quo en zagen geen reden om in te gaan op de vragen aan de andere kant van de taalgrens. De Vlaamse strategie bestond erin om eerst een communautair akkoord te sluiten alvorens de regeringsonderhandelingen aan te vangen, daarmee poogde men de Franstaligen

te bewegen tot een akkoord.

Op dinsdag 11 oktober 2011 stelde de formateur Elio Di Rupo het Vlinderakkoord voor. Het akkoord is geënt op de 5 voorgaande staatsherformingen en bevat geen gedurfde ommekeer of ambitieus project. Het is opnieuw een compromis op de grens van het toelaatbare van de verschillende onderhandelende partijen. Het is verre van een Copernicaanse omwenteling, hetgeen dat de Vlamingen nochtans met de Octopusnota voor ogen hadden. De Vlaamse regering gaf aan dat dit akkoord geen eindpunt is. Zo bevat het akkoord de kiemen van een volgende staatsherforming. Tot op heden is het Vlinderakkoord nog niet omgezet in concrete regelgeving.

Waar situeert Ronse zich in deze geschiedenis

Tijdens de Franse overheersing verfranse Ronse gestaag. In de 19de eeuw zette deze tendens zich verder en verfranse het bestuur nagenoeg volledig. Het interne bestuur en de communicatie met andere overheden en de bevolking verliep volledig in het Frans. Desondanks vormden de Nederlandstaligen de meerderheid in onze stad. De evolutie van de talentellingen toonden dat aan.

Op het einde van de 19de eeuw ontstonden steeds meer verenigen die zich engageerden voor het Vlaams karakter van Ronse, zoals de Sint-Ambrosiuskring en het Nederlandstalige weekblad 't Volk van Ronse. Dat betekende een omwenteling, want voorheen was er amper sprake van een Nederlandstalig verenigingsleven. Men protesteerde tegen de talentellingen en eisten tweetalige stadsdiensten. Uit de Sint-Ambrosiuskring groeide de Vlaamse Onafhankelijke Wacht (VOW) (1905) die een vernederlandsing van de stad ambieerde. Deze stond op zijn beurt mee aan de wieg van de Christen Volksbond in 1907. De Christen Volksbond was, als overkoepelend orgaan van de katholieke Vlaamse arbeidersbewegingen, een toneelbond en verschillende culturele verenigingen, in onze Hermesstad lange tijd wegbereider voor het verdedigen van de Vlaamse belangen. Ook het Davidsfonds zal sinds de oprichting in 1911 steeds op de barricade staan voor het

Vlaams karakter. Door de bibliotheek te vestigen in de Volksbond werden ook deze banden aangehaald. Vooral vanuit Katholieke en volkse middens wonnen de Vlaamse eisen. Terwijl de liberalen zich vurig verzetten, stonden de socialisten eerder passief ten aanzien van de groeiende Vlaamse emancipatiegedachte.

In het Ronse na de Tweede Wereldoorlog kreeg het Nederlands het zwaar te verduren. Ronse was een hoofdzakelijk Vlaamse stad, maar gedomineerd door een Franstalige elite die op politiek, economisch en socio-cultureel vlak de plak zwaaide en zich schaarden achter het bilinguïsme.

De talentelling van 1947 creëerde door massale misbruiken en fraude een vertekend beeld. De officiële uitslag gaf aan dat er 30,6% uitsluitend of meestal Franssprekende in de stad wonen. Daardoor kon de stad overschakelen op een speciaal taalregime, maar de Vlaamse partijen staken daar een stokje tussen. Steeds meer zal men streven naar een administratieve eentaligheid, weliswaar met beschermingsmaatregelen voor de Franstalige minderheid.

Met het vastleggen van de taalgrens en de bestuurstaalwet begin de jaren 1960 bevestigden de politici een duidelijke keuze voor een Vlaams Ronse, weliswaar met beschermingsmaatregelen voor de Franstalige minderheid. Dat sloot aan bij de politieke visie in Ronse. Op dat moment sloegen de katholieken en de socialisten de handen in mekaar voor een Nederlandstalig administratief statuut voor de stad. Het comité Renaix Bilingue trok fel van leer tegen deze omwenteling en inspireerde zich op het Brusselse situatie om blijvend te pleiten voor tweetaligheid. De voorstanders voor een tweetalig Ronse trokken tot hun grote ongenoegen bij de onderwijstaalwet opnieuw aan het kortste eind. Met deze wet werd het middelbaar onderwijs vernederlandsd. Deze bittere pil werd echter verzacht door de Franstalige middelbare school net buiten Ronse op Waals territorium.

De gemeenteraadsverkiezingen na het vastleggen van de taalgrens worden volledig overschaduwd door de taalperikelen. Een kartellijst van liberalen PLP en Renaix Bilingue konden de pluimen van het tegenstand op hun hoed steken en wonnen de verkiezingen. Toch stemden

twee derden van de Ronsenaars op de coalitie die aan de wieg stond van de nieuwe taalregeling. De verschillende polen voelden zich versterkt uit de verkiezingen komen. In zekere zin polariseerden de standpunten die lijnrecht tegen mekaar stonden.

De Franstaligen hadden elkaar gevonden en vormden een front, toch verloren deze meer en meer hun greep op de Ronsese politiek. Het culturele leven in Ronse werd steeds meer vormgegeven door Nederlandstalige en Vlaamsgezinde verenigingen. Met het Cultureel Kontakt sloten de Vlaamsgezinden een culturele samenwerking.

Anders dan in Voeren, Komen en de Vlaamse randgemeenten rond Brussel kende Ronse in de jaren 1970 en 1980 een rustige periode. Noemenswaardige communautaire en taalgeschillen bleven uit. Vlaamsgezinden verzoenden zich met het feit dat de dreiging van tweetaligheid was geweken. Franstaligen wentelden zich in de voordelen van de faciliteiten en stuurden hun kinderen net over de taalgrens naar het Franstalig onderwijs. De correcte toepassing van de faciliteiten milderde de strijdvaardigheid van Renaix Bilingue. De vrees voor minorisering was immers geweken en men legde zich neer bij de logica van homogene taalgebieden en de ééntaligheid van Ronse.

Maar de relatieve kalmte was een stilte voor de storm. Het ongenoegen over de faciliteiten bleef echter sluimeren. Hoe langer hoe meer werd duidelijk dat deze de ontplooiing van de stad afremden. Door de faciliteiten blijft Ronse buiten de fusiegolf en bij de staatshervorming van 1980 komt onze stad onder nationale administratieve voogdij te staan. Tot eind de jaren 1980 bleef dit ongenoegen latent sluimeren en vormde het nooit een prioritaire inzet van politieke campagne.

Begin de jaren 1990 laaien de gemoederen terug op. De inzet van een Franstalige oppositie, die zich vanuit een afscheuring van de Vlaamse liberale moederpartij steeds meer (en enkel) profileerde op de taalkwestie, was de correcte toepassing van de faciliteiten. Over de 'berichten en mededelingen aan het publiek' wordt een bitsige symbolenstrijd gevoerd. De

stad publiceerde de jaarlijkse stadsbrochure en persberichten in een lokale krant enkel in het Nederlands. Iedere aanleiding, hoe banaal ook, werd door de Franstaligen opgeblazen en aangegrepen om te protesteren.

Vanuit het bestuur werden de faciliteiten correct, maar strikt, toegepast. De omzendbrief Peeters bracht in dat opzicht geen omwenteling teweeg.

De Vlamingen ergeren zich mateloos aan de faciliteiten. Deze waren mee de oorzaak van een nieuwe maatschappelijke tendens. In de aanwezigheid van het Franstalig onderwijs, goedkope vastgoedprijzen en de perceptie van tweetaligheid zagen tal van Franstaligen een motivatie om zich hier te vestigen. Vanaf eind de jaren 1980 kent men een grote migratiegolf van allochtonen uit Brussel en inwijking van kansarmen uit Henegouwen.

De Vlamingen reageerden verontwaardigd op de initiatieven van het Franstalige onderwijsnet om Franstalige kinderen, vaak uit migrantenmiddens, vanuit Ronse met gratis vervoer te lokken naar de Waalse schooltjes. Het Franstalig lager onderwijs bleek niet integratie bevorderend, maar veeleer een opstap naar het Franstalig middelbaar onderwijs vlak over de taalgrens. Dit ondermijnde het integratiebeleid van de stad dat zich richtte op de verwerving van het Nederlands. Het Nederlandstalig onderwijs beschouwde men daarvoor als een cruciale hefboom.

De veranderde socio-economische realiteit stelde de faciliteiten in een ander daglicht. Waar de faciliteiten bedoeld waren voor de Franstalige autochtone bevolking om zich met de nieuwe administratieve en politieke situatie te verzoenen, merken we in de jaren 1990 dat deze een aantrekkingspool waren voor Franstalige allochtonen uit Brussel en Franstaligen uit Henegouwen. Daarmee werkten de faciliteiten een verdere verfransing in de hand. Er bestond trouwens een enorme kloof tussen de oorspronkelijke Franstalige Ronsenaars met doorgaans een sterke socio-economische, culturele en politieke status en de nieuwe Franstalige Ronsenaars met een zwakke maatschappelijke positie. Deze bepaalden mee de socio-economische toestand van de stad.

III Analyse van een halve eeuw hervorming

De rode draad doorheen de verschillende staatshervormingen

Het samenlevingsmodel dat na de Tweede Wereldoorlog werd uitgedokterd en de unitaire staat hervormde tot een federale staat met verschillende deelgebieden, baseert zich op een geheel van afspraken en compromissen die balanceren op een wankel evenwicht.

Het federaliseringsproces van België is een proces dat met een eerste staatshervorming in 1970 werd ingezet, maar eigenlijk wortels heeft in de 19de eeuw. Naarmate Vlaanderen erin slaagde om zich socio-economisch op te werken werd het zelfbewuster en assertiever in haar emancipatorische streven. Wat startte met de opwaardering van de Nederlandse taal en cultuur, groeide uit naar een economisch en politiek streven naar zelfbestuur.

De verschillende staatshervormingen zijn steeds een evenwichtsoefening tussen de verschillende tegenstrijdige visies en belangen. De uitwerking getuigt niet van een visionair project of een duidelijke visie op de staat, maar van een compromisvorming. De staatshervormingen zijn wankel evenwichten waarbij het geheel bijeen wordt gehouden door toegevingen op de grenzen waar de partijprogramma's elkaar raken. Een compromis betekende in het verleden vaak een eenzijdige zware toegeving door het noorden van dit land. Het proces van geven en toegeven was gericht op het behoud van België, maar bevat inherent de kiemen van de desintegratie. Daarbovenop wordt de mythe gecultiveerd dat niet buiten het Belgische referentiekader kan worden gedacht.

Moeilijk te ontwarren knopen worden vaak bevroren en vormt de voedingsbodem voor een volgende hervorming. Wie dacht dat met het Sint-Michielsakkoord het einde van het federaliseringsproces werd bereikt, kwam bedrogen uit. Geen enkele staatshervorming heeft de Vlaamse ontvoogding kunnen finaliseren of temperen. Opmerkelijk is dat de Vlaamse

minister-president Peeters bij de beoordeling van het Vlinderakkoord stelde dat er geen eindpunt werd bereikt. Geen enkele fase binnen de staatshervorming getuigde van een inspirerende begeestering, noch van een innovatieve gewaagdheid.

Zolang de federale overheid belangrijke hefboomen in handen houdt, ligt het zwaartepunt niet bij de deelstaten. De weg van de geleidelijkheid is een bewuste keuze om het samenlevingsmodel stap voor stap en op een vreedzame manier te hervormen. Er is tevens een keerzijde aan de medaille. De compromissen leiden tot een ingewikkeld kluwen waar enkel specialisten de staatsstructuren nog begrijpen. Het prijskaartje van dit alles is bijzonder hoog. Vele communautaire hete hangijzers zijn moeilijke institutionele problemen. Menig burger verliest de rode draad en haakt af bij het institutionele labrynt. De manier waarop een knelpunt zoals de kieskring B-H-V het land jarenlang gijzelde is hallucinant en voor velen onbegrijpelijk. Deze kwestie raakt als symbool aan de fundamenteën van het huidige samenlevingsmodel.

Bescherming van een taalminderheid?

De federale structuur vormt een pacificatiemodel om het samenleven tussen Franstaligen en Nederlandstaligen te regelen. Het zou de deelgebieden voldoende ruimte moeten geven om over de eigen toekomst te kunnen beslissen.

Een demografische meerderheid vormt in België geen democratische meerderheid, want op tal van sleuteldomeinen zijn Franstaligen en Nederlandstaligen even sterk vertegenwoordigd. Daarnaast bestaan er allerhande bijzondere beschermingstechnieken voor een taalminderheid. Met de grendelgrondwet in 1970 speelden de Vlamingen hun democratische meerderheid kwijt. Door het uithollen van de numerieke meerderheid plaatsten de Vlamingen zich voortaan in een moeilijke onderhandelingspositie. Een minderheid kan de wil

van de meerderheid immers steeds afblokken. De compromisvorming lijkt de enige schijnbare mogelijkheid om iets te realiseren.

In het federale parlement zijn er meer Vlamingen dan Franstaligen. Van de 150 kamerleden behoren er 88 tot de Nederlandse en 62 tot de Franse taalgroep. Dat is logisch. Er zijn in dit land nu eenmaal meer Vlamingen dan Franstaligen. Door bijzondere meerderheden en de alarmbelprocedure kunnen de Vlamingen nooit hun meerderheid uitspelen en eenzijdig vanuit hun meerderheid een beslissing doordrukken. Als drie vierden van een taalgroep vindt dat een wetsontwerp of –voorstel de belangen schaadt, dan kan men de alarmbel luiden. Daardoor worden de parlementaire besprekingen opgeschort en legt men het dossier voor aan de regering. De federale regering is paritair samengesteld en beslist bij consensus. Ook de hoogste rechterlijke instellingen zoals de Raad van State, het Hof van Cassatie en het Grondwettelijk hof zijn paritair samengesteld en op de hogere niveaus moet de federale administratie evenveel Franstalige als Nederlandstalige ambtenaren tellen.

De taalfaciliteiten passen perfect in dit plaatje en zijn maatregelen om een taalminderheid in een eentalig gebied beschermen. De Vaste Commissie voor Taaltoezicht moet waken over de correcte toepassing van de taalwetgeving. Particulieren die in Brussel of een faciliteiten-gemeente wonen, kunnen bij de Vaste Commissie een klacht indienen als ze vinden dat de wetgeving over de bestuurstaal geschonden is. Door het systeem van beschermingstechnieken kan bezwaarlijk nog gesproken worden van een nationale minderheid. Hetgeen de Franstaligen met de ratificatie van het minderhedenverdrag willen doordrukken.

Blijvende disputen over taal

Het vastleggen van de taalgrens en het uitvoerdigen van de taalwetten zijn er niet in geslaagd om de taaldisputen, noch de verdere verfransingsgolf weg te werken. De taalwetgeving bleek aan weerszijden van de taalgrens anders te worden geïnterpreteerd. In die zin kon het de gemoederen niet bedaren, integendeel.

Door de uitwijking van Franstalige Brusselaars

en Europese ambtenaren naar de groene gordel komt het Nederlandstalig karakter van de rand onder druk te staan. Deze nieuwe inwoners blijven georiënteerd op Brussel waar hun leven zich afspeelt. De vastgoedprijzen swingen de pan uit, waardoor velen genoodzaakt zijn om weg te trekken. Zowel in Brussel als in de Vlaamse rand zet de ontnederlandsing zich verder. In de 6 randgemeenten met faciliteiten zijn de Vlamingen een minderheid geworden. De laatste decennia heeft ook de regio Zuid-Oost-Vlaanderen in het algemeen en Ronse in het bijzonder te kampen met een niet te onderschatten instroom van Nederlandsonkundigen uit Brussel en Wallonië.

In de gemeenten van het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de taalwetten manifest overtreden. De verschillende Taalhof-felijkheidssakkoorden pogen de taalwetten te versoepelen, maar zijn steeds door de Raad van State naar de prullenmand verwezen. Deze akkoorden leggen de perverse effecten van een dubieuze logica bloot. Taalhof-felijkheid blijkt in deze opnieuw een schending van de Bestuurs-taalwet in het nadeel van het Nederlands en de Vlamingen. Hoffelijkheid blijkt weer een eenzijdige tolerantie van de Vlamingen ten aanzien van de Franstaligen, maar niet omgekeerd. De schrijnende toestanden in de Brusselse ziekenhuizen en de MUG zijn legio en illustrerend voor de maatschappelijke gevolgen.

Tenslotte zijn er tal van prominente Franstaligen die het vastleggen van de taalgrens als een grote vergissing percipiëren en de taalgebieden pertinent in vraag stellen. Joëlle Milquet, de toenmalige voorzitter van CDH, noemde in mei 2010 het akkoord over de taalgrens en de faciliteitengemeenten een 'historische vergissing'. Op zijn minst een opmerkelijk discours dat weinig getuigt van een federale loyaleit of het respecteren van de territoriale integriteit van Vlaanderen.

De omzendbrief Peeters (1997)

Sinds de invoering van de faciliteiten blijkt dat deze onderwerp zijn van een tegenstrijdige interpretatie:

- een instrument om de integratie te bevorde-

ren;

- een erkenning van de Franstalige aanwezigheid;
- waarborg voor de vrijheid van taalgebruik;
- een politiek compromis voor de taalgrens.

Met de omzendbrief van 16 december 1997 herinnert toenmalig Vlaamse minister Leo Peeters de gemeentebesturen van de faciliteitengemeenten eraan om de taalwetgeving correct toe te passen. De omzendbrief richt zich hoofdzakelijk naar de randgemeenten waar een Franstalige slechts eenmaal diende aan te geven om een document in het Frans te ontvangen. Volgens de Vlaamse regering druist dit in tegen de taalwetgeving en dient er inwoner er telkens opnieuw om te vragen.

De, door de Franstaligen fel gecontesteerde, Omzendbrief Peeters over het taalgebruik in gemeentebesturen beschrijft de interpretatie van de faciliteiten door de Vlaamse regering. Daarbij vertrekt de Vlaamse overheid van de Grondwettelijke homogeniteit van het Nederlandse taalgebied. De faciliteiten vormen daarop een uitzondering. Om geen afbreuk te doen aan de Grondwet dienen deze dan ook minimaal en restrictief te worden toegepast. Een ruime interpretatie zou immers leiden tot de tweetaligheid van het bestuur.

De faciliteiten worden in de omzendbrief omschreven als integratiebevorderende maatregel. Daardoor zijn deze beperkt in de tijd, omdat men ervan uitgaat dat eens de integratie is voltooid deze uitzonderingsmaatregelen niet langer nodig zijn. Om gebruik te maken van dit recht, dient men het derhalve steeds opnieuw aan te vragen. Het uitdovend karakter slaat op het recht van een betrokkene en niet op de regeling op zich. Na een lange procedureslag oordeelde de Raad van State in 2004 dat de omzendbrief niet in strijd is met de Grondwet. De omzendbrief werd nog gevolgd door de omzendbrief Martens (1998), over het taalgebruik in de Vlaamse OCMW's en bevestigd door de omzendbrief Keulen (2005) betreffende het taalgebruik in de gemeente- en OCMW-besturen en in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De faciliteiten als bouwsteen van een wankel evenwicht

De bijzondere taalregeling is grondwettelijk (Grondwet art. 129 § 2) verankerd. Het is ingeschreven bij de bevoegdheidsverdeling inzake het taalgebruik tussen de verschillende entiteiten en de federale staat. Dat betekent dat een speciale meerderheid nodig is om deze regeling te veranderen of ongedaan te maken. Niet alleen een 2/3de meerderheid in beide federale Kamers, maar ook een gewone meerderheid in elke taalgroep is vereist.

Er dient te worden opgemerkt dat de regeling zelf niet in de Grondwet is opgenomen. Iedere betrachting om de regeling in de Grondwet in te schrijven is steeds afgeblokt. Diverse juristen gaan uit dat bij een toepassing van dit bijzonder systeem rekening dient te worden gehouden met de grondwettelijke voorrang van de taal van het gebied. Wie in de randgemeenten van het faciliteitenregime wil genieten, moet dit uitdrukkelijk en telkens opnieuw aan de betrokken dienst vragen.

De faciliteiten en bij uitbreiding de volledige taalwetgeving maken deel uit van het wankel evenwicht en pacificatie tussen de twee grote gemeenschappen in dit land. Het verwijderen van deze symbolische bouwsteen uit de constructie van compromissen kan er echter toe leiden dat het hele bouwwerk in mekaar zakt. Dit symbooldossier is een symptoom van een volstrekt tegenstrijdige visie tussen het noorden en het zuiden van de federatie. Als men dit in vraag stelt, betekent het immers dat het moeizaam gebouwde samenlevingsmodel ter discussie staat. Liever opteert men voor de ijskastpolitiek dan om de heikele communautaire knoop daadwerkelijk door te hakken.

De toekomst van Vlaanderen

De communautaire problemen die België sinds het ontstaan teisteren, vinden niet de oorsprong in de interpersoonlijke contacten tussen Vlamingen en Franstaligen. Het zijn de politieke structuren en instituties die het functioneren verhinderen en de bewegingsvrijheid beknotten.

Doorheen de jaren en met de verschillende staatsvormingen hebben twee verschillende democratieën meer vorm gekregen. België bestaat uit twee grote gemeenschappen met een eigen media, verschillende partijen, specifieke opinievorming,... . Franstalige partijen bepalen mee het beleid in Vlaanderen, maar kunnen daar niet voor worden beloond of afgestraft. Politici dienen immers enkel ten aanzien van de eigen gemeenschap verantwoording af te leggen. Het ontbreken van een federale democratie gecombineerd met de maatschappelijke, culturele en socio-economische verschillen fungeren als een wig waardoor de samenlevingen in dit land hun eigen weg gaan. Zo is België verworpen tot een optelsom van twee verschillende democratieën zonder een federale democratie. Daarmee is het uniek in de wereld.

De inefficiëntie van de achterhaalde Belgische structuren kosten handenvol geld en verhinderen de noodzaak aan verandering. De moeizame regeringsvorming van de voorbije jaren hebben aangetoond dat de structuren hun grenzen hebben bereikt. Een adequaat antwoord op de noodzaak van een hervorming blijft uit. Veel spelingsruimte is er niet, want de huidige stilstand werpt een schaduw op de welvaart van iedere burger.

Een zelfstandig Vlaanderen geeft de gemeenschap de mogelijkheden om autonoom beslissingen te nemen en beter te kunnen inspelen op de eigen specifieke noden. Voor N-VA zijn democratische en efficiënte structuren met een zelfstandig Vlaanderen als lidstaat van Europa het einddoel.

Het Vlaanderen van de toekomst is geen geïsoleerd eiland. Daarom gelooft N-VA in een sterk Europa, Vlaanderen staat in Europa. In een geglobaliseerde wereld zijn er heel wat supranationale kwesties die niet door een staat alleen kunnen worden aangepakt. Daarvoor dient Vlaanderen een eigen stem te hebben in de EU. Tenslotte betekent het op eigen benen staan niet dat wij als Vlamingen geen verantwoordelijkheid moeten opnemen voor de wereld rondom en voor diegenen die het minder goed hebben.

IV De faciliteiten in Ronse in de praktijk

In een faciliteitengemeente, zoals Ronse, geldt een bijzondere regeling zodat Franstaligen bij de overheid in het Frans terecht kunnen. De faciliteiten doen geen afbreuk aan de taalhomogeniteit en zijn enkel van toepassing voor individuele inwoners, niet voor bestuurders. In die zin kan Ronse enkel in het Nederlands worden bestuurd. De zittingen van de gemeenteraad, het schepencollege, commissies en adviesraden mogen uitsluitend in het Nederlands verlopen. Als interne bestuurstaal en voor de betrekkingen met hogere instanties en andere diensten in het Nederlandse taalgebied wordt eveneens enkel het Nederlands gebruikt.

De communicatie van overheidsdiensten met de inwoners gebeurt in principe in het Nederlands en bij uitzondering in het Frans als de inwoner daar, telkens opnieuw, uitdrukkelijk om vraagt. Als iemand zich aanmeldt vangt het gemeentepersoneel het gesprek steeds in het Nederlands aan. Er wordt pas naar het Frans overgeschakeld als de betrokkene deze wens uitdrukkelijk aangeeft.

Berichten en mededelingen stelt de stad in het Nederlands én het Frans op, maar steeds met voorrang voor het Nederlands. Formulieren, voorgedrukte invuldocumenten, hoeven enkel in het Nederlands beschikbaar te zijn. Tenslotte worden alle persoonlijke officiële documenten, zoals akten, getuigschriften, verklaringen, machtingen of vergunningen, opgesteld in de taal (Nederlands of Frans) die de inwoner verkiest. Gemeentelijke ambtenaren moeten de kennis van het Frans door een taalcertificaat bewijzen. Daarnaast zijn er een aantal specifieke situaties waarbij ook in een andere taal kan worden gecommuniceerd. In toeristische centra mogen berichten en mededelingen die bestemd zijn voor toeristen, opgesteld worden in de andere (lands)talen. Folders, catalogi van het stedelijk museum of gebruiksinformatie op parkeerautomaten mogen dus in meer dan één taal, mits de toestemming van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

De vrijheid van taalgebruik vormt het basisprin-

cipe in het bedrijfsleven. Dit wordt beperkt voor commerciële bedrijven met de exploitatiezetel in onze stad. Zo gebeurt de schriftelijke communicatie met het personeel in het Nederlands. Een werkgever kan een vertaling bij de originele documenten voegen als de personeelssamenstelling dit verantwoordt. Voor de mondelinge communicatie met het personeel bestaan geen regels. Tot slot dienen officiële documenten zoals statuten, delen van facturen of jaarverslagen in het Nederlands te worden opgesteld.

In de faciliteitengemeenten is de onderwijstaal het Nederlands. Alleen het kleuter- en lager onderwijs kan hierop afwijken. Zo is er in Ronse een Franstalige basisschool. Deze is bedoeld om de integratie van de Franstaligen in hun gemeente te bevorderen. Daarom moeten de leerlingen van die scholen een doorgedreven onderricht van de Nederlandse taal krijgen. In de Nederlandstalige basisscholen start men vanaf het derde leerjaar met lessen Frans.

Inbreuk op de taalwet aanklaarten?

De vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) onderzoekt klachten over de toepassing van de Taalwetgeving Bestuurszaken voor overheidsdiensten. Na onderzoek van de klacht formuleert de VCT een advies. Die adviezen zijn juridisch niet bindend, maar hebben een groot moreel gezag en vervullen een belangrijke signaalfunctie.

Een klacht indienen kan door een brief waarin u een inbreuk op de taalwetgeving aanklaagt aangetekend te versturen aan de voorzitter van de VCT. Deze brief moet ondertekend worden met een vermelding van uw naam en adres. Daarin omschrijft u zo duidelijk en gedetailleerd mogelijk de situatie, indien mogelijk vergezeld met de nodige bewijsstukken. U geeft ook aan tegen welke dienst u een klacht indient. Voor iedere klacht verstuurt u afzonderlijk een brief. Brieven die niet aan deze vereisten voldoen, zijn onontvankelijk.

De VCT zal uw brief grondig juridisch onderzoeken.

ken. Het advies wordt ter kennisgeving aan u en de betrokken dienst bezorgd.

Contactgegevens:
 Vaste Commissie voor Taaltoezicht
 t.a.v. de voorzitter
 Warandeborg 4
 1000 Brussel
 Tel.: 02-518 23 5002-518 23 50
 Fax: 02-518 26 20

De faciliteiten in een notendop

Algemeen bestuur van de stad	
Intern taalgebruik van de gemeentediensten en het bestuur	
Betrekkingen met diensten waaronder zij ressorteren en met diensten uit het Nederlandse taalgebied en Brussel-hoofdstad	Nederlands
Communicatie/betrekkingen met particulieren door overheidsdienst (Gemeentebestuur, politie, OCMW, bpost, NMBS,...)	Nederlands
Bij wijze van uitzondering in het Frans op uitdrukkelijke herhaaldelijke vraag	
Berichten en mededelingen door overheidsdienst bestemd voor het publiek	Nederlands en Frans, met voorrang voor het Nederlands
Formulieren bestemd voor het publiek	Nederlands
Opstellen van akten betreffende particulieren	
	Nederlands
Iedere belanghebbende kan een gewaarmerkte vertaling in het Frans met waarde van uitgifte of van gelijkkluidend afschrift verkrijgen	
Bekendmakingen met betrekking tot de burgerlijke stand	Nederlands of Frans, taal van de akte
Getuigschriften uit te reiken aan particulieren	Nederlands
Bij wijze van uitzondering in het Frans op uitdrukkelijke herhaaldelijke vraag	
Verklaringen, machtigingen en vergunningen uit te reiken aan particulieren	Nederlands
Toeristische centra, folders, catalogi, gebruikersinfo parkeerautomaten	Kan in meerdere talen, mits toestemming van de VCT
Schriftelijke communicatie in commercieel bedrijf	Nederlands, vertaling mag als de personeelsinzet dit kan verantwoord worden
Officiële documenten van commercieel bedrijf (statuten, jaarverslag, verplichte delen factuur,...)	Nederlands
Mondelinge communicatie in commercieel bedrijf	Onbepaald
Onderwijs	Nederlands, kleuter- en lager onderwijs kan in het Frans, maar is beperkt voor Franstalige inwoners

V Standpunt N-VA Ronse over de faciliteiten

De faciliteiten, een rem op de toekomst en de ontwikkeling van onze stad

Faciliteiten hollen het territorialiteitsbeginsel uit

De faciliteitenregeling druist in tegen het territorialiteitsprincipe waarop de taalgrens en de diverse staatsvormingen zich hebben geïnspireerd.

De Vlaamse boycot tegen de talentellingen leidden uiteindelijk tot het vastleggen van de taalgrens. De talentelling zette immers telkens opnieuw de deur open voor een verdere verfransing. Ook in Ronse was dit het geval. De taalgrens en de bestuurstaalwet van 1962 - 1963 zijn het resultaat van een moeizaam generaliseerd compromis. Met de keuze voor taalhomogeniteit bestendigde en versterkte men het territorialiteitsbeginsel waarvan een basis reeds aanwezig was in de vroegere taalwetten van de jaren 1921 en 1932. De faciliteiten vormen echter een uitzondering en bevatten de kiemen van het personaliteitsbeginsel door, weliswaar beperkte, rechten toe te kennen aan taalminderheden. Net daarom is het aberratie op de principes van de inrichting van de staat. Toen de taalgrens werd gedefinieerd hakte men definitief de knoop door voor Ronse als een Vlaamse stad.

Faciliteiten hebben hun doel als integratie bevorderende maatregel gemist

De faciliteiten vinden hun oorsprong in de jaren 1950 in het Centrum Harmel die een blauwdruk maakte voor de toekomstige politieke taalgrens en de hervorming van de staat. Sommige architecten geven aan dat deze initieel bedoeld waren om de integratie van anderstalige minderheden in de taalhomogene gebieden, waar die minderheid de 30% oversteeg, te vereenvoudigen. De bestuurstaalwet, die de faciliteiten regelt, stelt echter niets over de initiële doelstelling, noch over de duur van deze uitzonderingsmaatregel. In de loop der jaren werd

het stelsel Grondwettelijk verankerd.

Het al of niet uitdovend karakter van de faciliteiten vormt een twistpunt dat nauw verbonden is met de visie over de finaliteit van deze uitzonderingsmaatregel. Beschouwen we de faciliteiten als een tijdelijk initiatief om de integratie te bevorderen of fungeert het als een definitieve bescherming voor taalminderheden. De Franstaligen interpreteren de faciliteiten echter als een verworven recht en doen er alles aan om deze te bestendigen. Dat staat haaks op de visie in Vlaanderen. Volgens de Vlaamse opinie zijn de faciliteiten ingesteld als integratiebevorderend instrument, zodat de desbetreffende taalminderheid zich na verloop van tijd volwaardig kan aanpassen aan de streektaal. Ze zijn dus bedoeld als een ondersteunende overgangsfase waarin de betrokken anderstalige nog onvoldoende Nederlands kent. De overheid gaat ervan uit dat de Franstaligen werk willen maken van de integratie in Vlaanderen en dus bereid zijn om Nederlands te leren. Het Vlaamse standpunt wordt geformaliseerd in de omzendbrief van de Vlaamse minister Leo Peeters uit 1997, waarin wordt gesteld: 'De faciliteiten zijn bedoeld als integratiebevorderende maatregel; dit houdt in dat zij per definitie, voor de individuele betrokkenen, een uitdovend karakter hebben'.

Faciliteiten werken de verfransing in de hand

Alhoewel Ronse een Vlaamse stad is, zorgen de faciliteiten voor een perceptie van tweetaligheid. Dat wordt maar al te vaak geïnterpreteerd als een tweetaligheid voor Nederlandstaligen en een feitelijke eentaligheid voor Franstaligen. Deze beeldvorming van tweetaligheid merken we niet alleen in de contacten met de overheid, maar ook in het straatbeeld, op de trein, tijdens het winkelen,....

De faciliteiten hebben hun doel van integratie-

bevorderende maatregel volledig gemist. In Ronse wordt de verfransing erdoor in stand gehouden. Zo staan deze haaks op een volwaardig integratiebeleid voor Nederlandsonkundigen.

De faciliteiten zijn bovendien ontegensprekelijk mede verantwoordelijk voor een grote instroom van Franstalige Brusselaars van allochtone afkomst en Franstaligen uit Henegouwen die zich hier komen vestigen. De uitzonderingsmaatregelen worden meer en meer aangewend door nieuwkomers.

De faciliteiten ontnemen de motivatie om zich volwaardig in te schakelen in onze samenleving. Ze geven een verkeerd signaal en betekenen geen stimulans om de taal te leren. Waarom nog Nederlands leren? In de betrekkingen met de overheid heeft men toch het recht om in het Frans bediend te worden. Taalverwerving is nochtans een eerste cruciale stap om zich te integreren in de samenleving.

Volgens de cijfers van Kind en Gezin werd in 2009 slechts 44,7% van de Ronsese kinderen geboren in een gezin met het Nederlands als thuistaal, voor 54,5% was dat niet het Nederlands. In vergelijking met 2004 tekende men een opmerkelijke daling op. Toen werd nog 54,7% van de kinderen geboren in een gezin met het Nederlands als thuistaal. Dat is een belangrijke indicatie van de verfransing.

Ronse kampt met een negatief imago. De samenlevings- en maatschappelijke problemen staan doorgaans in de schijnwerper en zijn een domper op de troeven die onderbelicht blijven. De perceptie van tweetaligheid maakt dat in de beeldvorming Ronse wordt bestempeld als een onaantrekkelijk 'petit Bruxelles'.

Faciliteiten maken van Ronse een eiland

De faciliteiten isoleren Ronse en betekenen een rem op de ontwikkeling en ontplooiing. Het gedwongen keurslijf ontzegt onze stad heel wat kansen en opportuniteiten. In de feiten staan ze garant voor een stiefmoederlijke behandeling. De faciliteiten hebben Ronse belet om mee te stappen in de fusiegolf en de hertekening van

het lokale landschap in 1977. Het ontbreken van een periferie draagt heel wat economische en maatschappelijke gevolgen met zich mee. Tevens kan onze stad niet genieten van de schaalvoordelen van een meer geprofessionaliseerde dienstverlening, een slagvaardige structuur en kostenefficiënte werking. Vanuit een fusie stelt men zich minder kwetsbaar en meer weerbaar op. Zeker nu de taken en verantwoordelijkheden van de lokale besturen alsmaar toenemen.

Ook de vestiging van de zetel van een intergemeentelijk samenwerkingsverband ziet men aan zijn neus voorbijgaan. De politiezone is eveneens beperkt tot de stadsgrenzen waardoor men niet kan genieten van de schaalvoordelen van een overkoepelende samenwerking.

Tenslotte verhinderen de faciliteiten broodnodige taalondersteunende maatregelen zoals de Vlaamse Wooncode (decreet van 15 december 2006). Deze bepaalt dat kandidaat-huurders van een sociale woning Nederlands moeten kennen of de bereidheid moeten tonen om het te leren.

Taalmaatregel met grote maatschappelijke gevolgen

De faciliteiten zijn een uitzonderingsmaatregel met grote maatschappelijke gevolgen. Deze liggen mee aan de basis van heel wat samenlevingsproblemen die onze stad vandaag de dag teisteren. Nederlandsonkundigheid beperkt de kansen voor de persoonlijke ontplooiing in de samenleving, in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

Het Franstalig lager onderwijs bereidt onvoldoende voor op humaniorastudies in het Nederlands waardoor de leerlingen starten met een niet te onderschatten achterstand ofwel genoodzaakt zijn om buiten Ronse de humaniora verder te zetten.

Het gebrek aan kennis van het Nederlands laat zich ook gelden op de arbeidsmarkt. Na Antwerpen heeft de taalgrensgemeente Ronse de hoogste werkloosheidsgraad van Vlaanderen.

In oktober 2011 waren er 1.330 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). Daarmee heeft de stad een werkloosheidsgraad van 12,34%. Dat is ver boven het Vlaamse gemiddelde van 6,52%.

De VDAB maakte onlangs een analyse van de taalachterstand van het Nederlands bij werkzoekenden. In juni 2011 hadden 575 van de 1195 of 48,1% van de niet-werkende werkzoekende Ronsenaars geen of slechts een beperkte kennis van het Nederlands. Daarmee wordt de tendens bevestigd. In juni 2010 was dit percentage 45,44% en in juni 2009 47,95%. Wat de kennis van het Nederlands betreft, wijkt Ronse sterk af van het Vlaamse gemiddelde van 15,8% of de andere taalgrensgemeenten waar gemiddeld 1 op 5 van de werkzoekenden een taalachterstand heeft.

In onze stad hebben 543 of 45% van de NWWZ het Frans als moedertaal. De studie van VDAB merkt eveneens op dat de taalachterstand van het Nederlands niet alleen het gevolg is van Franstalige autochtone werkzoekenden, maar eveneens van de buitenlandse migratie. In juni 2011 waren 474 of 39,7% van de niet-werkende werkzoekenden van allochtone origine, 117 of 9,8% had geen Europese nationaliteit.

Nederlandsonkundigheid vormt een enorme barrière in de zoektocht naar werk. Recent onderzoek van VIVES heeft aangetoond dat een zwakkere taalvaardigheid een verklarende factor is voor de achtergestelde positie van allochtonen op de arbeidsmarkt. In het onderzoek werd geconcludeerd dat voor allochtonen taalvaardigheid meer bepalend is voor de kans op tewerkstelling dan de scholingsgraad. Meer daarover kan je terugvinden in het dossier van N-VA Ronse over Talenkennis en Werkloosheid in Ronse (24 november 2011).

Tenslotte dient het personeel van de stad, het OCMW en de politie verplicht een taalexamen Frans af te leggen. Dat geldt eveneens voor de leerkrachten van de basisscholen die in Ronse wonen en vast benoemd willen worden. Daardoor komen dikwijls valabele kandidaten niet in aanmerking.

De financiële en maatschappelijke kost is hoog

Door de faciliteiten dienen alle berichten bestemd voor de bevolking tweetalig te zijn. Van heel wat documenten moet er een vertaling voorhanden zijn. Daaraan hangt natuurlijk een kostenplaatje dat de stad, zonder enige financieel compensatie van de federale overheid, dient op te hoesten. De federale overheid heeft ons opgezadeld met de speciale taalregeling en Ronse draagt daar alleen de gevolgen van. De totale financiële impact is echter niet gekend en gaat verder dan de vertalingskosten. Ook de maatschappelijke impact en consequenties mogen in deze oefening niet worden vergeten.

'Voor N-VA Ronse moet taalondersteuning en het voorzien van voldoende mogelijkheden voor taalverwerving een absolute prioriteit zijn voor het stadsbestuur, want dat vormt een cruciale sleutel!'.

Voorstellen N-VA Ronse

Ronse is een Vlaamse stad

Ronse is een Vlaamse taalgrensgemeente en ligt in het eentalig Nederlandse gebied. Het maakt met andere woorden integraal deel uit van de deelstaat Vlaanderen. Conform de wet op de bestuurstaal dient Ronse in het Nederlands te worden bestuurd.

In de eerste plaats moeten de faciliteiten correct worden geïnterpreteerd. De taalfaciliteiten gelden alleen voor individuele inwoners en zijn een louter administratieve maatregel om sommige administratieve handelingen te vereenvoudigen. Zoals omschreven in de Omzendbrief Peeters worden de faciliteiten in Vlaanderen getypeerd als een tijdelijke integratie bevorderende maatregel voor Franstaligen om zich aan de nieuwe omgeving aan te passen.

Het stadsbestuur moet bijdragen om Ronse als Vlaamse stad in de verf te zetten. De vernederlandsing van het straatbeeld en de openbare ruimten buigen de perceptie van tweetaligheid om. Winkeliers en bedrijven kunnen worden aangespoord om het Nederlandstalig karakter actief te ondersteunen. Door in hun publiciteit, aankondigingen en communicatie met klanten prioritair aandacht te besteden aan het Nederlands.

N-VA Ronse is er zich van bewust dat een eentalige straatnaam de socio-economische knelpunten niet zal aanpakken. Het is een symbool dat bijdraagt tot de vernederlandsing van het straatbeeld en de bevestiging van Ronse als een Vlaamse stad.

De faciliteiten moeten worden afgeschaft

Wij zien geen argumenten om de speciale taalregeling in onze stad nog langer te dulden. Waarom zouden we iets bestendigen als het de ontwikkeling van onze stad afremt en heel wat nefaste maatschappelijke problemen genereert? Vandaar pleit N-VA Ronse onomwonden voor de afschaffing van de faciliteiten.

Ronse blijft als speelbal van de communautaire kwestie het kind van de rekening. In onze stad ervaren de Ronsenaars dagdagelijks de nadelige impact van de faciliteiten en de verfransing. Wij mogen het puin ruimen van de brokken die anderen maken. Enkel door het afschaffen van de faciliteiten wordt deze perverse situatie omgebogen.

De faciliteiten zijn immers een onderdeel van een grotere uitdaging. Het is een symptoom van een scheefgetrokken situatie, van het niet aanvaarden van de taalgrens en het territorialiteitsbeginsel om de samenleving te organiseren. Het ongedaan maken van de faciliteitenregeling is geen doel op zich, maar een cruciale stap om Ronse te profileren als een volwaardige Vlaamse stad en de maatschappelijke problemen door nederlandsonkundigheid aan te pakken.

De onmacht van Ronse mag geen alibi zijn

Het stadsbestuur heeft echter te kampen met een grote onmacht. De bevoegdheid ontbreekt om de faciliteiten af te schaffen. Ook de Vlaamse overheid kan er geen paal en perk aan stellen. De faciliteiten zijn echter gebetonneerd in de grondwet en kunnen niet zomaar eenzijdig worden aangepast. Enkel de federale overheid kan dat en met een bijzondere meerderheid. In die zin is ook een meerderheid aan Franstalige kant noodzakelijk. De huidige staatshervorming vormde een uitgelezen moment om de faciliteiten ongedaan te maken, maar het Vlinderakkoord van formateur Di Rupo raakt niet aan deze uitzonderingsmaatregel en bestendigt de huidige situatie. Daarom is dat een gemiste kans voor de onderhandelende partijen.

De federale verankering betekent voor sommige partijen een reden om bij de pakken te blijven zitten of zich te wentelen in zelfbeklag omwille van de manifeste onrechtvaardigheid. N-VA Ronse denkt daar anders over. Het stadsbestuur heeft heel wat mogelijkheden en ver-

antwoordelijkheden om binnen haar bevoegdheden de faciliteiten minimalistisch in te vullen, de perverse gevolgen aan te pakken en Ronse te profileren als een Vlaamse stad.

Faciliteiten minimaal interpreteren en bevoegdheden maximaal uitspelen

Het beleid van de gemeente moet erop gericht zijn om de faciliteiten zo strikt en minimalistisch mogelijk te interpreteren en toe te passen. Op dat vlak zijn er nog heel wat mogelijkheden en onontgonnen terreinen. Het bestuur moet de assertiviteit aan de dag leggen om beslissingen door te drukken en met voldoende zelfvertrouwen grenzen af te tasten.

Ronse moet ook blijven hameren op de nefaste gevolgen van de faciliteitenregeling. Op dat vlak is het belangrijk dat deze nauwgezet worden onderzocht en in kaart gebracht. Een duidelijke en omvattende studie moet de maatschappelijke en de financiële gevolgen weergeven. N-VA Ronse is ervan overtuigd dat, zolang Ronse de last van de speciale taalregeling moet torsen, de stad daarvoor dient gecompenseerd te worden.

Een meldpunt inzake taalaangelegenheden dient te worden uitgebouwd. Inwoners kunnen daar op een laagdrempelige manier terecht met vragen, suggesties en klachten omtrent de taalwetgeving. Dit wordt geïntegreerd in de dienst voor klachtenbeheer.

Voorbeelden van de toepassing van de faciliteiten over de taalgrens kunnen inspirerend zijn.

Ronse als trendsetter

Ronse moet een trendsetter zijn voor de afschaffing van de faciliteiten. Ze kan een voortrekkersrol vervullen en samen met de overige rand- en taalgrensgemeenten de thematiek blijvend onder de aandacht brengen en de federale overheid sensibiliseren. Daarbij is het uiteraard primordiaal dat het stadsbestuur een duidelijk en ondubbelzinnig standpunt inneemt.

Ronse is taalhoffelijk

Door de unieke geografische ligging van onze stad zal er steeds een belangrijke interactie zijn aan de overkant van de taalgrens. Culturele uitwisseling met respect voor de eigenheid van eenieder beschouwen wij als een rijkdom. In die zin pleiten we voor een ruime samenwerking met de omgeving, zowel met de Vlaamse Ardennen als aan de andere kant van de taalgrens. Burgers uit de wijde omstreken moeten de weg vinden naar onze stad om er te werken, te wonen, te winkelen en zich te ontspannen.

Wij beschouwen Ronse als een hoffelijke en gastvrije stad, maar dit mag het Vlaams en Nederlandstalig karakter niet uithollen. Aan wie zich in onze stad vestigt, vragen we dat hij of zij het Nederlandstalig karakter respecteert. Het leren van het Nederlands beschouwen wij als een eerste belangrijke stap om zich in te schakelen in de Ronsese maatschappij. Taal is een belangrijk bindmiddel. De samenleving moet uiteraard ook haar steentje bijdragen en voldoende mogelijkheden scheppen om de taal te leren. Taalhoffelijkheid is wederkerig en mag geen alibi zijn voor een verdere verfransing.

De faciliteiten hebben niets te maken met de rijkdom van meertaligheid

De faciliteiten hebben niets te maken met tweetaligheid, noch met de rijkdom van meertaligheid. Door de kennis van andere talen worden kansen gecreëerd zowel op professioneel als op cultureel gebied. Dankzij de talenkennis kunnen we communiceren met anderstaligen, wordt de wereld kleiner en de kloof met andere culturen overbrugd. Meertaligheid beschouwen wij als een bron van persoonlijke en maatschappelijke rijkdom. De meeste Vlamingen beheersen meerdere talen, maar dat kunnen we bezwaarlijk een verdienste van de faciliteiten noemen.

Het bestuur moet voldoende oog hebben voor de maatschappelijke problemen

In bovenstaande analyse geven we aan dat de faciliteiten en de verfransing van Ronse verder gaat dan een culturele realiteit. Dit gaat samen met heel wat maatschappelijke gevolgen en samenlevingsproblemen die de stad vandaag de dag teisteren. In die zin gaat het pleidooi voor de afschaffing van de faciliteiten verder dan de vraag voor het respecteren van taal en cultuur. Het niet erkennen van deze maatschappelijke werkelijkheid getuigt van een te beperkte focus. Wie bekommerd is om de samenleving en de kwetsbare burgers, pleit voor taalondersteuning om de kansen in de maatschappij te verhogen.

Taalverwerving is een beleidsprioriteit

Voor N-VA Ronse is de kennis van het Nederlands cruciaal om zich volwaardig in te schakelen in de samenleving. De taal betekent een belangrijke hefboom voor sociale, culturele en economische integratie. Het creëert kansen om zich volwaardig te ontplooiën op school, op de arbeidsmarkt, in de vrije tijd,... Een gebrekkige kennis van het Nederlands maakt het voor kinderen bijzonder moeilijk op school en het vergroot de afstand met de arbeidsmarkt. Het is jammer dat talenten en competenties worden gefnuikt door de taalachterstand. In Ronse is het vandaag de dag nog steeds schering en inslag. Dat bijna de helft van de werkzoekenden het Nederlands onvoldoende beheersen bewijst dat.

Vandaar is voor N-VA Ronse taalondersteuning en het voorzien van voldoende mogelijkheden voor taalverwerving een absolute beleidsprioriteit van het stadsbestuur. In de visie en in de feiten moet dit een rode draad vormen over de verschillende beleidsdomeinen heen. Het verwerven van het Nederlands moet de inzet zijn van het beleid voor de komende jaren, want dat vormt een cruciale sleutel!

De inburgeringsplicht voor nieuw- en oudkomers geeft de overheid voldoende instrumenten om werkzoekenden te verplichten om zich

in te burgeren en taallessen Nederlands te volgen. In het kader van de werkbereidheid voor Nederlandsonkundige niet-werkende werkzoekenden is het volgen van taallessen Nederlands immers een vereiste. Ook op school dienen kinderen met taalachterstand voldoende ondersteund en omkaderd te worden.

Het beleid moet het aanbod voor taalverwerving maximaal ondersteunen

N-VA Ronse vindt het belangrijk dat de overheid alles in het werk stelt om haar burgers te stimuleren de Nederlandse taal te verwerven. Dat blijft geen sinecure en een werk van lange adem. Daarvoor moet een ruim geïntegreerd aanbod op maat worden voorzien. Optimale integratiekansen biedt men door het voorzien van een aanbod van taallessen en taalondersteuning, het stimuleren van integratie- en taalbevorderende activiteiten, het intensifiëren van de dialoog tussen de verschillende gemeenschappen,... Voor de nieuwkomers moet er een gedegen onthaalbeleid worden uitgewerkt met aandacht voor het Vlaams karakter van de stad en de Nederlandse taal. Bijkomend vestigen we de aandacht op het feit dat er voldoende oefenmogelijkheden moeten zijn om de verworven kennis te onderhouden.

Een eerste stap is om het huidige aanbod met de verschillende lokale, regionale en Vlaamse stakeholders grondig te evalueren en waar nodig te verfijnen of bij te sturen aan de noden van de Ronsese burgers. De stad kan in nauwe afstemming met het Huis van het Nederlandse en relevante stakeholders dit proces aansturen. Daarbij is het betrekken van de partners uit inburgering, werk, welzijn, onderwijs, sociale aangelegenheden, wonen, interculturaliteit en vrijetijdsbesteding een opportuniteit.

Tenslotte moet de stad werk maken van een sensibiliseringscampagne om het belang van het Nederlands te benadrukken en het aanbod te promoten.

Naar een Vlaams manifest voor Ronse

In heel wat Vlaams-Brabantse steden en gemeenten werd er de laatste decennia werk gemaakt van een Vlaams manifest over het te voeren beleid ter vrijwaring en ter bevordering van het Vlaamse karakter. Een dergelijk manifest kan, mits een gedegen afstemming op de specifieke Ronsese situatie, een inspiratiebron zijn om het Vlaams karakter van onze stad te beklemtonen. Dit document is niet juridisch bindend, maar betekent een belangrijk signaal om het Vlaams karakter van Ronse in de verf te zetten. Dit Vlaams manifest zal uitgebreid gecommuniceerd worden.

Link naar het Vlaams manifest van de stad Halle ter inspiratie: www.halle.be/n_vlaams%20manifest/default.aspx?id=5945&y=1066

Een Vlaams geïntegreerd actieplan voor Ronse

N-VA Ronse wil over de beleidsdomeinen en de verschillende thema's heen werk maken van een Vlaams (beleids) actieplan voor Ronse. Enkel met een geïntegreerde aanpak in samenwerking met lokale, regionale en Vlaamse stakeholders en met een breed draagvlak van de Ronsese burgers kunnen we het tij keren en de diverse maatschappelijke nefaste effecten ombuigen.

Het afschaffen van de taalfaciliteiten handelt niet alleen over het straatbeeld of de straatnaamborden, het gaat evenzeer over het aanpakken van de onjuiste perceptie van tweetaligheid en de socio-economische en maatschappelijke gevolgen van taalachterstand. De inzet voor de vernederlandsing overstijgt de faciliteiten. Toch kan men het geheel niet geloofwaardig aanpakken als deze ongemoeid blijven.

Een Vlaams actieplan moet getuigen van een geïntegreerde lange termijn visie en fungeren als een toetssteen om het beleid van de stad te sturen en te evalueren. Het dient verschillende paden te bewandelen en tegelijkertijd diverse domeinen zoals inburgering en interculturaliteit,

werk en economie, cultuur, onderwijs en sociaal beleid aan te pakken.

De introductie van een schepen voor Vlaamse aangelegenheden

N-VA Ronse stelt voor om in het stadsbestuur een schepen voor Vlaamse aangelegenheden aan te stellen. De opvolging en uitvoering van het Vlaams actieplan is zijn of haar takenpakket. Gezien de raakvlakken over de verschillende bevoegdheden, vervult deze schepen een coördinerende rol. Daarnaast kunnen eveneens nieuwe initiatieven ontwikkeld worden.

VI Vijf krachtlijnen voor het lokaal programma

De vijf N-VA-krachtlijnen zijn de fundamenteën waarop de lokale N-VA afdelingen het programma bouwen. Het vormt de rode draad die doorheen alle lokale N-VA-programma's loopt en die van elk programma een N-VA-programma maakt.

Vrijheid en verantwoordelijkheid, rechten en plichten

Ons kostbare sociale weefsel wordt van onderuit opgebouwd en niet van bovenaf opgelegd. Het gemeenschapsleven bloeit waar mensen zich thuis voelen, waar er jeugdbewegingen zijn, waar er een bruisende horeca is en een gezond ondernemingsklimaat heerst. De hoekstenen daarvan zijn gezinnen, actieve senioren, een geëngageerde jeugd, burgers die ondernemen, ... Gemeentebesturen moeten optimale omstandigheden creëren waarin dit gemeenschapsleven kan groeien en bloeien. Maar het is ook de verantwoordelijkheid van elke burger om mee te willen bouwen aan deze hechte gemeenschap. Voor de N-VA is samenleven een verhaal van rechten en plichten.

Bevorderen, niet betuttelen

Inwoners en verenigingen die zich willen engageren voor hun gemeenschap botsen nog te vaak op een muur van regels. De papierwinkel waar een kleine vereniging vaak door moet om bijvoorbeeld te mogen vergaderen in een zaaltje van de gemeente, is vaak ontmoedigend. Verstrikt in ingewikkelde subsidie - dossiers haken velen ontgoocheld af. Gemeente besturen moeten het gemeenschapsleven bevorderen in plaats van het te verstikken in meerjarenplanningen of erkenningen. Wij willen ruimte geven aan de gemeenschap. Want wat de burger zelf kan, kan de overheid niet noodzakelijk altijd beter.

Inspraak, maar ook uitspraak

Via allerlei infovergaderingen en adviesraden wekken gemeentebesturen de indruk te luisteren naar hun inwoners. Inspraak is natuurlijk zeer belangrijk, maar 'uitspraak' - de burgers actief betrekken bij de uitvoering van het beleid - is nog beter. Uiteraard is het de verantwoordelijkheid van verkozen politici om beslissingen te nemen. Maar dat neemt niet weg dat ook de inwoners hun rol moeten spelen bij de uitvoering van dat besliste beleid. Inburgeringscoaches die nieuwkomers vrijwillig helpen met hun integratie, jeugdverenigingen die zwerfvuil opruimen, buurt comités die de parkjes en speelpleinen in de buurt onderhouden ... Inwoners verantwoordelijkheid geven om zélf actie te ondernemen, daar gaat het om.

Efficiënte en krachtige lokale besturen

De N-VA gelooft in sterke en autonome lokale besturen. Met die autonomie voeren ze een beleid ten dienste van de hele gemeenschap en niet louter van bevriende organisaties. Efficiëntie staat centraal. Een modern en slank ambtenarenapparaat speelt doeltreffend en snel in op de verwachtingen van de inwoners. De tering naar de nering zetten geldt ook voor onze gemeentebesturen. Dat vraagt een spaarzaam beleid en duidelijke keuzes. De overheid moet zich in financieel moeilijke tijden op haar kerntaken concentreren. Ze kan niet alles oplossen. Op die manier krijgen burgers opnieuw kansen om hun verantwoordelijkheid op te nemen.

Vlaanderen en Europa

Onze steden en gemeenten bevinden zich niet in het luchtledige. Het zijn Vlaamse en Europese steden en gemeenten. Onze gemeenschap maakt deel uit van een groter geheel. Die hechte gemeenschap kan enkel slagen als burgers met elkaar kunnen communiceren. Kennis van het Nederlands is hierbij cruciaal. Als we niet letterlijk dezelfde taal spreken, zullen we dat figuurlijk ook nooit doen. Taal verbindt ons allemaal.

‘Het stadsbestuur heeft heel wat mogelijkheden en verantwoordelijkheden om binnen haar bevoegdheden de faciliteiten minimalistisch in te vullen, de perverse gevolgen aan te pakken en Ronse te profileren als een Vlaamse stad’.

VII Interessante verwijzingen en links

Bijlagen

Resultaten talentellingen - gekende talen (bron Belgisch staatsblad)

Jaar	enkel NL	NL en FR	enkel FR	enkel NL %	NL en FR %	FR %
1846	9.364		2.831	76,8%		23,2%
1866	7.480	2.182	2.029	63,9%	18,6%	17,3%
1880	5.408	4.997	3.184	39,8%	36,8%	23,4%
1890	10.452	4.294	2.135	61,8%	25,4%	12,6%
1900	7.599	8.660	2.583	40,2%	45,9%	13,7%
1910	11.881	7.678	1.788	55,6%	35,9%	8,4%
1920	10.220	8.945	1.919	48,4%	42,3%	9,1%
1930	11.406	9.608	2.355	48,6%	40,9%	10,0%
1947	9.371	11.447	3.699	37,1%	45,4%	14,7%

Resultaten talentellingen - taal die meestal of uitsluitend gesproken wordt (bron Belgisch staatsblad)

Jaar	NL	FR	NL %	FR %
1910	17.431	3.937	81,6%	18,4%
1920	16.340	4.795	77,3%	22,7%
1930	17.830	5.639	76,0%	24,0%
1947	17.262	7.952	68,5%	31,5%

Faciliteitengemeenten in Vlaanderen

Faciliteiten zijn er niet alleen in de 6 randgemeenten rond Brussel. Ook aan de taalgrens zijn er tal van gemeenten met een bijzonder statuut voor de Franstaligen. In Vlaanderen is Ronse de grootste stad met faciliteiten voor de Franstaligen.

Gemeente / stad	Aantal inwoners	Statuut
	01/01/2010	
Bever	2.133	Taalgrensgemeente
Herstappe	80	Taalgrensgemeente
Mesen	950	Taalgrensgemeente
Ronse	25.146	Taalgrensgemeente
Spiere-Helkijn	2.110	Taalgrensgemeente
Voeren	4.194	Taalgrensgemeente
Drogenbos	4.953	Randgemeente
Kraainem	13.368	Randgemeente
Linkebeek	4.755	Randgemeente
Sint-Genesius Rode	18.029	Randgemeente
Wemmel	15.156	Randgemeente
Wezenbeek-Oppem	13.682	Randgemeente

Boeken

Boeva, L., Pour les Flamands la même chose. Hoe de taalgrens ook een sociale grens was. Gent, Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, 1994, 183p.

Clement, J., Taalvrijheid en bestuurstaal in België, Een constitutionele zoektocht naar de oorsprong van het territorialiteitsbeginsel en de minderheidsrechten in de bestuurstaalwetgeving. Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, 2002, 335p.

Dejonghe, L., Ronse, Vlaams schiereiland: kroniek van een taalstrijd. Ronse, Marnixkring Ronse-Taalgrens, 1986, 165p.

Devos, E., Ronse in de Vlaamse Ardennen. Leuven, Davidsfonds, 2002, 112p.

Haustraete, H., Ronse en de taalfaciliteiten. Een historische analyse van de omgang met het faciliteitenstatuut. Licentiaatsverhandeling, UGent, 2008, 203p.

Lamarcq, D. en Rogge, M., De taalgrens van de oude tot de nieuwe Belgen. Leuven, Davidsfonds, 1996, 254p.

Luykx, Th. en Platel, M., Politieke geschiedenis van België. Van 1789 tot 1985. (2 delen), Antwerpen, Kluwer, 1985, 1011p.

Platel, M., De communautaire geschiedenis van België. Van 1830 tot vandaag. Leuven, Davidsfonds, 2004, 256p.

Wils, L., Waarom Vlaanderen Nederlands spreekt. Leuven, Davidsfonds, 2001, 71p.

Wils, L., Van Clovis tot Di Rupo. De lange weg van de naties in de lage landen. Antwerpen, Garant, 2005, 297p.

Witte, E. en Van Velthoven, H., Strijden om taal. De Belgische taalkwestie in historisch perspectief. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, 2010, 240p.

Witte, E., Craeybeckx, J. en Meynen, A., Politieke geschiedenis van België. Van 1830 tot heden. (zevende herziene druk), Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 2005, 584p.

Brochures

Als goede burens, Vlaanderen en de taalwetgeving een initiatief van de Vlaamse overheid: www2.vlaanderen.be/taalwetgeving

Taalwetwijzer voor iedereen met vragen of problemen over de toepassing van de taalwetten in Brussel en Vlaanderen: brussel.vlaanderen.be/taalwetwijzer.html

Brochure van SERR-RESOC Zuid-Oost-Vlaanderen over Taalondersteuning voor werkgevers die werken met anderstaligen:
www.streekoverlegzov.be/sites/default/files/brochure%20taalondersteuning%2010%202011.pdf

Dossier N-VA Ronse over Talenkennis en werkloosheid in Ronse:
<http://ronse.n-va.be/dossiers/dossier-talenkennis-en-werkloosheid-ronse>

Links

Webstek van de stad Ronse: www.ronse.be

Link naar de Vaste Commissie voor Taaltoezicht : www.ibz.be/code/nl/loc/instit.shtml#11

Vzw 'de Rand' werd opgericht met als doel het Nederlandstalig karakter van de Vlaamse rand rond Brussel te ondersteunen: www.derand.be

De cel Coördinatie Vlaamse Rand behoort tot de Stafdienst van de Vlaamse Regering en formuleert voorstellen voor een geïntegreerd beleid in de Vlaamse Rand: www.vlaamserand.be

BRIO wil de kennis over Brussel en de rand vergroten via wetenschappelijk, interdisciplinair en beleidsondersteunend onderzoek: www.briobrussel.be

De Werkgroep Taalrespect is een initiatief van Marnixring Max Wildiers voor iedereen die begaan is met onze taal, met de strijd tegen de verdrukking van het Nederlands in Brussel, de Rand, de faciliteitengemeenten, of waar dan ook: www.taalrespect.be

Link naar het Vlaams manifest van de stad Halle: www.halle.be/n_vlaams%20manifest/default.aspx?id=5945&y=1066

De omzendbrieven van Peeters, Martens en Keulen zijn te raadplegen via: www.vlaanderen.be

Regionaal economisch streekoverleg: www.streekoverlegzov.be

Voor meer informatie over N-VA Ronse: www.n-va.be/ronse

Het standpunt N-VA Ronse over de faciliteiten in vogelvlucht

I De faciliteiten, een rem op de toekomst en de ontwikkeling van onze stad

Faciliteiten hollen het territorialiteitsbeginsel uit
Faciliteiten hebben hun doel als integratie bevorderende maatregel gemist
Faciliteiten werken de verfransing in de hand
Faciliteiten maken van Ronse een eiland
Taalmaatregel met grote maatschappelijke gevolgen
De financiële en maatschappelijke kost is hoog

II Voorstellen N-VA Ronse

Ronse is een Vlaamse stad
De faciliteiten moeten worden afgeschaft
De onmacht van Ronse mag geen alibi zijn
Faciliteiten minimaal interpreteren en bevoegdheden maximaal uitspelen
Ronse als trendzetter
Ronse is taalhoffelijk
De faciliteiten hebben niets te maken met de rijkdom van meertaligheid
Het bestuur moet voldoende oog hebben voor de maatschappelijke problemen
Taalverwerving is een beleidsprioriteit
Het beleid moet het aanbod voor taalverwerving maximaal ondersteunen
Naar een Vlaams manifest voor Ronse
Een geïntegreerd Vlaams actieplan voor Ronse
De introductie van een schepen voor Vlaamse aangelegenheden

Voor meer informatie en contact met N-VA Ronse

ronse@n-va.be
www.n-va.be/ronse

Ronse en de faciliteiten De visie van N-VA Ronse

Wie zonder voorkennis in Ronse terechtkomt, zal meermaals grote ogen trekken. Anders dan in de overige Oost-Vlaamse steden en gemeenten is het Frans hier opvallend aanwezig in het straatbeeld. In de winkels en de gemeentediensten kan je terecht in het Frans. Op de trein roept de conducteur om dat je in Ronse, Renaix aankomt. De bibliotheek heeft een uitgebreide Franstalige collectie. De straatnaamborden zijn in de 2 landstalen opgesteld. Franstalige kinderen kunnen naar het Franstalig kleuter en lager onderwijs. Wie het vraagt, kan officiële documenten in het Frans aanvragen.

Een vreemde situatie voor een Vlaamse stad gelegen in het ééntalig Nederlandstalig landsgedeelte? Ronse is immers een taalgrensgemeente met een specifieke taalregeling. De zogenaamde faciliteiten voor Franstalige inwoners.

In deze publicatie gaan we op zoek naar de oorsprong van de faciliteiten en de gevolgen voor het Ronse van vandaag en morgen. De gevolgen van de speciale taalregeling zijn nefast voor de toekomst van onze stad. Vandaar pleit N-VA Ronse voor de afschaffing van de faciliteiten, maar het gaat ook verder dan dat. Nederlandsonkundigheid genereert tal van maatschappelijke problemen. Vandaar pleit N-VA Ronse ervoor dat het stadsbestuur prioritair inzet op het ondersteunen en stimuleren van het verwerven van het Nederlands, want daar ligt de sleutel voor integratie en maatschappelijke ontplooiing.

